

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas PĀRSKATS PAR DARBU 2016. gadā

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija

Pils laukums 4 – 206, Rīga, LV-1050

office@unesco.lv

www.unesco.lv

Sekoiet UNESCO LNK jaunumiem:

http://www.twitter.com/UNESCO_LNK

<http://www.draugiem.lv/unesco>

Saturs

PRIEKŠVārds.....	
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS DARBĪBAS VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS.....	
<i>UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Asambleja</i>	
<i>UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbību regulējošie dokumenti</i>	
<i>UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbinieki</i>	
<i>UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas dalība padomēs un darba grupās</i>	
<i>UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas patronāža</i>	
LATVIJA UNESCO STARPVALDĪBU UN STARPTAUTISKAJĀS INSTITŪCIJĀS	
<i>UNESCO Starptautiskā izglītības biroja padome</i>	
<i>Starptautiskā komunikāciju attīstības programmas padome</i>	
<i>ANO Ilgtspējīgas attīstības 4. mērķa – “Izglītība 2030” Uzraudzības komiteja</i>	
<i>Dalība starptautiskos UNESCO pasākumos</i>	
UNESCO UN UNESCO LNK DARBĪBAS POPULARIZĒŠANA	
<i>UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas publicitāte plašsaziņas līdzekļos</i>	
<i>UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas komunikācija internetā</i>	
<i>Latvijas pievienošanās UNESCO 25. gadadienas atzīmēšana un UNESCO nedēļa Latvijā</i>	
<i>UNESCO svinamo dienu kalendārā iekļautās Jaņa Rozentāla 150. gadadienas popularizēšana</i>	
<i>Starptautiskā pākšaugu gada un starptautisko svinamo dienu popularizēšana</i>	
UNESCO IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA	
<i>Globālā kustība “Izglītība visiem” un rīcības plāns “Izglītība 2030”</i>	
<i>Globālā rīcības programma “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”</i>	
<i>UNESCO Asociēto skolu projekts Latvijā</i>	
UNESCO ZINĀTŅU PROGRAMMU ĪSTENOŠANA	
<i>L'ORÉAL Latvijas stipendija “Sievietēm zinātnē” ar UNESCO LNK un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu</i>	
<i>L'OREAL Latvijas stipendijas „Sievietēm zinātnē” laureātu lekciju cikls „Sieviete zinātnē – profesija, aicinājums un izaicinājumi”</i>	
<i>Zinātnieku nakts “Radošā zinātnē”</i>	
<i>Sadarbība ar Daugavpils Universitātes UNESCO katedru</i>	
UNESCO KULTŪRAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA	
<i>Nemateriālais kultūras mantojums</i>	
<i>Materiālais kultūras mantojums</i>	
<i>Kultūras izpausmju daudzveidības veicināšana</i>	
UNESCO KOMUNIKĀCIJU UN INFORMĀCIJAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA	
<i>UNESCO programma “Pasaules atmiņa”</i>	
<i>Medijpratības un informācijpratības veicināšana</i>	
<i>UNESCO Latvijas Nacionālā komisijas tīkls „Stāstu bibliotēkas”</i>	

Priekšvārds

2016. gadā apritēja 25 gadi kopš Latvija ir UNESCO dalībvalsts. UNESCO sniedz mums iespēju ieraudzīt un izprast pasauli tās daudzveidībā, atrast kopīgo un atšķirīgo un saprast, kā tas, kas iesēts senā pagātnē, veido mūsu tagadni un nākotni. Latvijai kopš tās pievienošanās UNESCO ir izdevies pierādīt, ka mums ir drosme, talants un spēja savu valsti apliecināt gan vārdos, gan darbos. Tas nozīmē, ka ir nepieciešams aizvien veicināt līdzdalības un piedalīšanās kultūras sekmēšanu Latvijā, kas nav vērsta tikai uz konkrēti izmērāmiem rezultātiem, bet attieksmes, apziņas, izpratnes un sadarbības kultūras maiņu. Tas ir ieguldījums cilvēkos un kvalitatīvos un pārdomātos procesos, kas sekmē izglītības, kultūras, zinātnes, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstību.

Kultūras programmā UNESCO vienlīdz strādā gan ar materiālo, nemateriālo, dokumentāro mantojumu, gan arī ar kultūru daudzveidības, kultūru dialoga, valodu daudzveidības un kultūrpolitikas jautājumiem. UNESCO nacionālā komisija ikvienā dalībvalstī kļūst par tikšanās punktu visdažādāko institūciju un līmeņu pārstāvjiem, piedaloties kultūras mantojuma aizsardzības un saglabāšanas darbā šī vārda visplašākajā nozīmē. Tieši tāpat kā ikviens no mums ir daļa no kultūras un nes sevī vērtības, tāpat arī kultūras mantojums un tā aizsardzība ir organiska mūsu ikviena būtība. Mūsu spēja sargāt un glabāt savu mantojumu, atmiņas un vērtības, vienlaikus, esot arī ar emocionālo inteligenci apveltītiem un izglītotiem par citām kultūrām un viņu vērtībām, ir viens no nozīmīgākajiem sabiedrības brieduma rādītājiem. 2016. gadā aktīvi UNESCO LNK iesaistījās Nemateriālā kultūras mantojuma likuma izstrādē, kā arī pievērsās jautājumam par UNESCO Konvencijas par kultūras priekšmetu nelikumīgas ieviešanas, izvešanas un īpašumtiesību maiņas aizliegšanu un novēršanu ratificēšanas nepieciešamību Latvijā. Par ļoti īpašu lappusi Latvijas iesaistē UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” īstenošanā 2016. gadā kļuva Baltijas valstu kopīgās nominācijas „Sibīrijā rakstītās vēstules uz bērza tāss” sagatavošana un iesniegšana starptautiskajam reģistram. Sibīrijā rakstītās vēstules uz bērza tāss ir īpaša dokumentārā mantojuma kolekcija, kas tapušas laika posmā no 1941. gada līdz 1965. gadam.

Savukārt Izglītības jomā turpinājās aktīvs darbs pie starptautiskā rīcības ietvara „Izglītība 2030: Ceļā uz iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un mūžizglītību” īstenošanu Latvijā. Īpaša uzmanība tika pievērsta indikatoru noteikšanai, lai pārliecinātos, vai plānotie rīcības virzieni sasniedz mērķi. Latvijas ieguldījums darbā pie indikatoru sistēmas izveides un rīcības ietvara uzraudzības ir arī līdzdalība UNESCO izveidotajā augsta līmeņa vadības komitejā. Tāpat Latvijas līdzdalība turpinājās UNESCO Starptautiskā izglītības biroja Padomē, pildot viceprezidenta funkcijas. Pateicoties veiksmīgai sadarbībai ar Izglītības un zinātnes ministriju un Ārlietu ministriju 2016. gadā Latvijā norisinājās ANO modelēšanas spēle „Stipri jaunieši – mierpilnai pasaulei”, kurā jaunieši no Latvijas, Ukrainas un Igaunijas diskutēja par globāli nozīmīgām tēmām, iepazīna ANO sistēmu, ilgtspējīgās attīstības mērķus un ārpolitikas izaicinājumus. ANO modelēšanas spēles organizēšana Latvijā uzskatāma arī par ieguldījumu attīstības sadarbībā.

Turpinot veiksmīgu sadarbību ar UNESCO Komunikācijas un Informācijas sektoru, Latvijā ar Kultūras ministrijas un citu iesaistīto partneru atbalstu, noritēja 2. Eiropas Medijpratības un Informācijpratības forums, kurā pulcējās vairāk nekā 100 dalībnieku, savas jomas ekspertu, kas ikdienā darbojas ar medijpratības un informācijpratības attīstību un šī koncepta ieviešanu praksē. Forums kļuva par vietu, kur Latvijai izcelt nacionāla mēroga projektus, iniciatīvas un pieredzi, kā arī stiprināt vietējo ekspertu un nozares praktiķu kapacitāti medijpratības un informācijpratības jomā. Forumā laikā tika pieņemtas Rīgas rekomendācijas, kas aicina sadarboties interneta un tehnoloģiju uzņēmumiem, bibliotekāriem, izglītotājiem, žurnālistiem un izdevējiem, lai medijpratība un informācijpratība veidotu pamatu ilgtspējīgai attīstībai un savstarpējai sapratnei.

Kā pierādījums tam, ka māksla ir universāla saziņas valoda, kas vieno cilvēkus, tautas un nācijas, ir Jaņa Rozentāla darbība, kuras nozīmīgums apliecināts arī starptautiski, izceļot viņa personību un darbus UNESCO svinamo dienu kalendārā. Atzīmējot Jaņa Rozentāla 150. gadadienu, notika konkurss "Solis gleznā", kas Latvijas jauniešiem deva iespēju inovatīvā un interesantā veidā apgūt mākslas vēsturi un iepazīt Latvijas Kultūras kanona vērtības. Konkursa uzdevums bija attēlot Jaņa Rozentāla un viņa laikabiedru – Vilhelma Purviša, Johana Valtera, Ģederta Eliasa – gleznu sižetus ar digitālās fotogrāfijas palīdzību. Labākie konkursa darbi tika publicēti īpašā 2017. gada kalendārā. Lai iepazīstinātu starptautisko sabiedrību ar Jaņa Rozentāla veikumu, UNESCO galvenajā mītnē Parīzē tika atklāta informatīva izstāde, ko veidoja mākslas darbu un fotogrāfiju izlase, kā arī tika sagatavota izstādes mobilā aplikācija.

„Pastāvēs, kas pārvērtīsies”, 2016. gads bija izaicinājums arī UNESCO-L’OREAL stipendiju programmas „Sievietēm zinātnē” darbībā, jo tika ielikti pamati stipendijas paplašināšanai, ietverot arī Igaunijas un Lietuvas jaunās zinātnieces. Tādejādi ir tapis vēl viens apliecinājums veiksmīgai Baltijas valstu sadarbībai zinātnes jomā, vienlaikus sekmējot UNESCO vērtību un ideālu stiprināšanu sabiedrībā.

Latvija UNESCO – tā ir iespēja saskatīt vērtības tuvumā un tālumā, mācēt tās izcelt un padarīt par iedvesmas avotu gan ikviena personīgai izaugsmei, gan sabiedrības attīstībai un vides pilnveidei. Mēs gribam arī paust dziļu cieņu un novērtējumu katram mūsu partnerim un sadarbības tīklam. Šis kopīgais veikums ir mūsu labo domu un darbu devums.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas
ģenerālsekretāre

Baiba Moļņika

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbības vispārējs raksturojums

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Asambleja

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija (turpmāk tekstā – UNESCO LNK) ir atvasināta publisko tiesību juridiska persona un darbojas Ministru kabineta pārraudzībā. UNESCO LNK mērķis ir stiprināt izglītības, zinātnes, kultūras, komunikāciju un informācijas lomu valsts un sabiedrības ilgtspējīgā attīstībā, valstiskuma stiprināšanā, demokrātisko vērtību īstenošanā un nabadzības mazināšanā, kā arī sekmēt sabiedrības labklājību, tās locekļu līdztiesību un savstarpēju cieņu Latvijā.

Galvenās UNESCO LNK funkcijas ir nodrošināt un koordinēt sekmīgu Latvijas dalību UNESCO; būt par informācijas, koordinācijas un sadarbības veidošanas centru Latvijā UNESCO darbības ietvaros; izstrādāt un apstiprināt rīcības plānus UNESCO programmu īstenošanai; organizēt un koordinēt starpdisciplināru šo plānu izpildi; veidot, uzturēt un attīstīt sadarbības tīklus; sniegt atzinumus, paust viedokli un izteikt priekšlikumus par UNESCO izglītības, zinātnes, kultūras, komunikāciju un informācijas jomas jautājumiem; kā arī piedalīties UNESCO un ar to saistīto starpvaldību un starptautisko organizāciju darbā.

UNESCO LNK prezidents ir kultūras ministrs, bet viceprezidenti – izglītības un zinātnes un ārlietu ministri. UNESCO LNK augstākā lēmēj institūcija ir tās Asambleja, kuras sastāvā darbojas 21 loceklis, pārstāvējot gan valsts, gan nevalstisko sektoru ar UNESCO darbību saistītos jautājumos. LNK administratīvo darbu vada ģenerālsēkretārs, kuru atklātā konkursā izraugās un pieņem darbā Asambleja.

2016. gadā klātienē notika četras UNESCO LNK Asamblejas sēdes (19. februārī, 25. maijā, 17. augustā un 15. decembrī), kā arī saskaņā ar UNESCO LNK Nolikuma 29.punktu par lēmumu pieņemšanas rakstisko procedūru vairāki jautājumi tika izskatīti, un par tiem pieņemti lēmumi elektroniski sazinoties ar UNESCO LNK Asamblejas locekļiem. Kopumā Asambleja 2016. gadā pieņēma 20 lēmumus.

2016. gadā UNESCO LNK Asambleja izskatīja un pieņēma pārskatu par darbu 2015. gadā, apstiprināja darba plānu 2016. gadam, izskatīja pārskatu par UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā iekļauto nomināciju „Grobiņas arheoloģiskais ansamblis”, „Daugavas loki”, „Kuldīgas vecpilsēta Ventas senlejā” saglabāšanas stāvokli un pārvaldību, lēma par UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajam sarakstam pieteiktām nominācijām „Raunas Staburags” un „Raunas pilsdrupas”, atbalstīja 2. Eiropas Medijpratības un informācijpratības foruma rīkošanu Latvijā, izvērtēja un apstiprināja Latvijas pieteikumus UNESCO dalībvalstu Līdzdalības programmai 2016.–2017. gadam, lēma par UNESCO LNK patronāžas piešķiršanu biedrības „Baltic Human Rights Society” projektam „Cilvēktiesību Gids”, apstiprināja UNESCO LNK ģenerālsēkretāra iecelšanas kārtību un lēma par UNESCO LNK ģenerālsēkretāra iecelšanu amatā, atbalstīja Latvijas pievienošanās procesu 1970. gada Konvencijai par kultūras priekšmetu nelikumīgas ieviešanas, izvešanas un īpašumtiesību maiņas aizliegšanu un novēršanu, apstiprināja UNESCO LNK pārstāvju Dziesmu un deju svētku padomē, konsultatīvajā padomē „Izglītība visiem” un Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomē un lēma par Latvijas pieteikumiem UNESCO svinamo dienu kalendāram 2018.–2019. gadam.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbību regulējošie dokumenti

Pamatojoties uz UNESCO vidējā termiņa stratēģiju 2014.–2021. gadam un nacionālajiem plānošanas dokumentiem, 2014. gadā tika apstiprināta UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbības stratēģija 2014.–2021. gadam. Stratēģija septiņiem gadiem definē trīs prioritāros rīcības virzienus, kuriem tiks

pievērsta lielāka uzmanība un resursi, kā arī nosaka vēl četrus rīcības virzienus, kuru ietvaros UNESCO LNK īsteno savu darbību un funkcijas.

UNESCO LNK darbības stratēģijas pamatā ir trīs būtiski UNESCO darbības pamatprincipi. Pirmkārt, tās centrā ir cilvēks – radoša un mūža garumā sevi pilnveidojoša personība. Otrkārt, stratēģija uzsver, ka gadsimtu gaitā uzkrātās cilvēces kultūras bagātības ir liecība par iepriekšējo paaudžu sasniegumiem, kuru tālāka izmantošana, saglabāšana un pārmantošana ir iespēja un resurss turpmākai Latvijas ilgtspējīgai izaugsmei. Visbeidzot, UNESCO sekmīgu darbību raksturo katras valsts gatavība dalīties ar savām idejām un pieredzi, t.i., Latvijas intelektuālais guvums no iekļaušanās UNESCO darbībā ir jāsaista kopā ar Latvijas devumu citām pasaules tautām un valstīm.

Stratēģijā ir noteikti septiņi UNESCO LNK rīcības virzieni Latvijā:

1. Aizsargāt, attīstīt un nodot nākamajām paaudzēm mantojumu;
2. Veicināt saikni starp zinātņi un sabiedrību un veidot ētisku un iekļaujošu zinātnes politiku ilgtspējīgai attīstībai;
3. Iedrošināt mācāmos būt radošiem un atbildīgiem savas valsts un pasaules pilsoņiem;
4. Veicināt vārda brīvību, daudzveidīgas mediju vides attīstību un pieeju informācijai un zināšanām;
5. Veidot izglītības sistēmu, kas veicina kvalitatīvu mūžizglītību un mācīšanās iespējas visiem, un veidot nākotnes izglītības dienaskārtību;
6. Stiprināt sadarbību zinātnē un kultūrā miera, ilgtspējas un sociālās iekļaušanās veicināšanai un starpkultūru dialoga sekmēšanai;
7. Padziļināt izpratni par radošumu un kultūru daudzveidības izpausmes veidiem.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbinieki

Ar 2016. gada 31. augustu pēc pašas vēlēšanās tika pārtrauktas darba tiesiskās attiecības ar UNESCO LNK ģenerāļsekretāri Dagniju Baltiņu. Pamatojoties uz UNESCO LNK ģenerāļsekretāra iecelšanas kārtību, tika izsludināts atklāts konkurss uz vakanto ģenerāļsekretāra amatu. Konkurss pieteicās 5 kandidāti un, pamatojoties uz konkursa rezultātiem, par UNESCO LNK ģenerāļsekretāri ar Asamblejas lēmumu tika iecelta līdzšinējā ģenerāļsekretāra pienākumu izpildītāja Baiba Moļņika, kas amatā stājās ar 2016. gada 1. septembri.

2016. gadā UNESCO LNK strādātāja šādi darbinieki:

- Ilze Dalbiņa, Izglītības sektora vadītāja, papildus pilda UNESCO Asociēto skolu projekta nacionālā koordinators pienākumus;
- Sarmīte Pulste, Zinātņu sektora vadītāja;
- Ieva Švarca, Kultūras sektora vadītāja;
- Evija Maļkeviča, Komunikācijas un informācijas sektora vadītāja.

2016. gadā UNESCO LNK programmu īstenošanā bija iesaistīti arī sabiedrisko attiecību konsultante Liene Krīvena un grāmatvede Sarmīte Viļuma. 2016. gadā UNESCO LNK bija trīs praktikantes: Latvijas Universitātes studente Regīna Ustjanceva, Latvijas Kultūras akadēmijas studente Anna Upmace un Ekonomikas un kultūras augstskolas studente Sintija Mikanovska- Mikalovska.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas dalība padomēs un darba grupās

2016. gada laikā UNESCO LNK darbojusies šādās padomēs:

- Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomē;
- Dziesmu un deju svētku padomē;
- Baltijas valstu komitejā Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanai un attīstībai;
- Nacionālajā kultūras padomē;
- Valsts kultūrkapitāla fonda padomē;
- Konsultatīvajā padomē „Izglītība visiem”;
- Attīstības sadarbības konsultatīvajā padomē;
- Informācijas sabiedrības padomē;
- Sadarbības padomē Grobiņas novada arheoloģiskā mantojuma saglabāšanai un attīstībai;
- Dabas parka “Daugavas loki” konsultatīvajā padomē;
- Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta konsultatīvajā padomē.

Darba grupās:

- ASEM ME (Āzijas-Eiropas izglītības ministru tikšanās) plānošanas darba grupā;
- Kultūras zīmes “Latviskais mantojums” piešķiršanas komisijā.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas patronāža

Saskaņā ar Nolikumu par UNESCO LNK patronāžas piešķiršanas kārtību, 2016. gadā patronāža tika piešķirta šādiem projektiem: XVI Starptautiskā vizuāli plastiskās mākslas konkursam „Es dzīvoju pie jūras”, projektam „Cilvēktiesību Gids”, projektam „Ekspedīcija – Gaismas Raksti.LV – multimediju prezentācijas Latvijas vēstures izpratnei”, starptautiskajam bērnu un jauniešu projektam „Trejdegsnis”/ „Triple Sun”.

Visos patronāžas projektos un pasākumos tika izmantots logo „Sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju”.

Latvija UNESCO starpvaldību un starptautiskajās institūcijās

UNESCO Starptautiskais izglītības birojs

UNESCO Starptautiskā izglītības biroja (IBE) mērķis ir globāli veicināt mācīšanas un mācīšanās kvalitāti, sekmējot mācību programmu izstrādi un saskaņošanu. Lai šo mērķi īstenotu, birojs izvirzījis vairākus uzdevumus, tostarp izstrādāt materiālus un dalīties pieredzē par mācību programmām, jaunākajiem izglītības virzieniem un aktuāliem problēmjaudājumiem un veicināt dialogu starp augsta līmeņa politikas veidotājiem no visas pasaules.

2013. gada novembrī UNESCO Ģenerālās konferences laikā Latvija tika ievēlēta Starptautiskā izglītības biroja padomē uz laiku no 2014. līdz 2017. gadam. Latviju padomes darbā pārstāv prof. Liesma Ose, kura 2014. gadā tika ievēlēta par vienu no padomes viceprezidentēm, pārstāvot Austrumeiropas reģionu.

UNESCO Starptautiskā izglītības biroja padomes 65. sesija (2016. gada 13.–15. janvāris, Ženēva, Šveice)

Padomes 65. sesijā piedalījās Latvijas pārstāve prof. Liesma Ose. Viens no sesijas galvenajiem jautājumiem bija padomes prezidenta un viceprezidentu vēlēšanas. Prezidenta amatā tika ievēlēts Hamood bin Khalfan Al-Harhi no Omānas. Par vienu no padomes viceprezidentiem, pārstāvēt 2. UNESCO Reģionālo grupu, ievēlēja arī Latvijas pārstāvi prof. Liesmu Osi. Sesijā izvērtēja IBE 2015. gadā paveikto, īpaši uzverot darbu ANO Ilgtspējīgas attīstības 4. mērķa īstenošanā un IBE kā ekselences centra statusa nodrošināšanā, kā arī plānoja nākamā darbības perioda uzdevumus, tostarp darbu pie globālo izglītības satura standartu izstrādes, sadarbību ar OECD nākotnes kompetenču un mācīšanās procesa izpētē un sadarbību ar Google – IKT kompetenču izpētē.

UNESCO Starptautiskā izglītības biroja padomes Rīcības komiteja (2016. gada 14. septembris, Ženēva, Šveice)

Rīcības komitejas sanāksme tika rīkota ar mērķi apstiprināt auditora ziņojumu par IBE resursu izlietojumu 2015. gadā un noskaidrot situāciju attiecībā uz finanšu piesaisti Starptautiskajai izglītības konferencei, un tās rīkošanas iespēju 2017. vai 2018. gadā. Latvijas puse izteica gatavību piedāvāt savus izglītības ekspertus Starptautiskās izglītības konferences rīkošanas laikā – kā atbalstu IBE darbiniekiem. Ņemot vērā finansējuma trūkumu, diskusiju rezultātā Rīcības komiteja nolēma Starptautisko izglītības konferenci pārcelt uz nenoteiktu laiku.

UNESCO Starptautiskā izglītības biroja padomes 66. sesija (2016. gada 14.–15. decembris, Ženēva, Šveice)

Padomes 66. sesijā tika izskatīts ziņojums par IBE darba pārskatu 2016. gadā. Pārskatā īpaši izcelti IBE panākumi, īstenojot ideju laboratorijas funkciju un UNESCO dalībvalstīm piedāvājot paraugus mācību saturā gan globālajā pilsoniskajā izglītībā, gan agrīnās bērnības izglītības un aprūpes jomā. IBE ir aicinājis UNESCO dalībvalstu valdības analizēt un novērst sistēmiskos un strukturālos šķēršļus iekļaujošajai izglītībai. Ir definēts globālo 21. gadsimta kompetenču ietvars: pilnveidotais nākotnes kompetenču apraksts kā atskaites dokuments globāla mēroga diskusijām IBE ir pabeigts 2016. gada rudenī, un to izmanto vairākas valstis.

Padome lēma apstiprināt 2017. gada aktivitātes, bet budžeta galīgo versiju pēc Padomes valstu viedokļu saskaņošanas galīgi apstiprināt uzdeva IBE padomes prezidentam un Rīcības komitejas pārstāvjiem līdz 2017. gada 15. janvārim.

Starptautiskā komunikācijas attīstības programmas padome

Starptautiskā Komunikācijas attīstības programma (IPDC) ir daudzpusējs forums, kas veidots, lai mobilizētu starptautisko sabiedrību veicināt informācijas pieejamības un mediju jautājumus attīstības valstīs. IPDC galvenie uzdevumi saistīti ar vārda brīvības un plurālistiskas mediju vides veidošanu un attīstību, veicinot demokrātiju un mediju cilvēkresursu kapacitāti.

IPDC padome sastāv no 39 valstu pārstāvjiem. Padome tiek ievēlēta reizi 2 gados UNESCO Ģenerālajā konferencē, attiecīgi ģeogrāfiskajai valstu pārstāvībai. IPDC padome izstrādā programmas saturisko ietvaru un prioritātes, un ir atbildīga par finanšu piesaistes mehānismu nodrošināšanu. Padomes sesijas notiek reizi 2 gados ar iespēju sasaukt ārkārtas sesiju. Padomes darba kārtībā pārsvarā ir tādi jautājumi, kas saistīti ar mediju politikas veidošanu un attīstību, konsultācijām programmu īstenošanā, programmas pārraudzību, rezultātu un sasniegumu apkopošanu un izplatīšanu. Tāpat tiek pieņemti lēmumi par programmas īstenošanas finansēm un izvērtēti UNESCO-IPDC balvas pieteikumi.

2015. gada Ģenerālajā konferencē Latvija tika ievēlēta IPDC padomē, un Latvijas pārstāve ir Sanita Jemberga.

ANO Ilgtspējīgas attīstības 4. mērķa – “Izglītība 2030” Uzraudzības komiteja

2015. gada novembrī 184 UNESCO dalībvalstis apstiprināja “Izglītība 2030” rīcības ietvara programmu, kas ir nozīmīgākais dokuments 4. ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķa – nodrošināt iekļaujošu, taisnīgu, kvalitatīvu izglītību un mūžizglītības iespējas visiem – sasniegšanai. UNESCO ir uzticēta vadošā loma šī mērķa sasniegšanai visā pasaulē, tādēļ, lai nodrošinātu mērķtiecīgu virzību uz mērķi, ir izveidota UNESCO “Izglītība 2030” Uzraudzības komiteja (*SDG4- Education 2030 Steering Committee*).

Tās mērķis ir atbalstīt dalībvalstis ceļā uz izglītības virsmērķa sasniegšanu ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) kontekstā un sniegt stratēģiskus padomus 4. mērķa un “Izglītība 2030” Rīcības ietvara programmas īstenošanai, sekmēt nacionālu, reģionālu, globālu sadarbību IAM īstenošanā, sniegt ieteikumus izglītības ekspertiem un politikas īstenotājiem par prioritātēm un iespējamajām aktivitātēm, uzraudzīt un vērtēt progresu ceļā uz “Izglītība 2030” mērķiem, ņemot vērā Globālā monitoringa ziņojumu un ANO ziņojumus par IAM sasniegšanu, kā arī, izmantojot citus informācijas avotus, sniegt padomus par programmu, kā arī izvērtēt periodisko globālo sanāksmju un augsta līmeņa sanāksmju rezultātus un sekmēt stipru partnerību veidošanos IAM un “Izglītība 2030” sasniegšanā.

“Izglītība 2030” Uzraudzības komitejas 1. sanāksme (2016. gada 25.–26. maijs, Parīze, Francija)

2016. gada 25.-26. maijā UNESCO galvenajā mītnē Parīzē notika ANO Ilgtspējīgas attīstības 4. mērķa – “Izglītība 2030” Uzraudzības komitejas pirmā sanāksme, kurā 2. Reģionālo grupu pārstāvēja Latvijas izvirzītā izglītības eksperte, Latvijas Universitātes prorektore humanitāro un izglītības zinātņu jomā, profesore Ina Druviete.

Sanāksmes mērķis bija apstiprināt Uzraudzības komitejas sastāvu, vienoties par komitejas vadību un darbības plānu; uzklaut ekspertu redzējumu par izglītības lomu ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā un diskutēt par starptautiskām un nacionālām aktivitātēm Ilgtspējīgas attīstības 4. mērķa – “Izglītība 2030” īstenošanā; lemt par vienotām aktivitātēm un esošo aktivitāšu koordināciju “Izglītība 2030” mērķu popularizēšanai un sasniegšanai un kā to veiksmīgi sasaistīt ar esošajām iniciatīvām, starptautiskām ekspertu darba grupām. Sanāksmē tika apspriesta šībrīža situācija ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu globālo indikatoru izstrādē un īpaši – globālo izglītības indikatoru izstrādē. Tika īpaši uzsvērts, ka, lai gan globālie indikatori ir nozīmīgi progresu mērīšanai pasaulē, daudz lielāka nozīme ir atbilstošu indikatoru noteikšana un progresu mērīšana nacionālā līmenī.

“Izglītība 2030” Uzraudzības komitejas 2. sanāksme (2016. gada 8.–9. decembris, Parīze, Francija)

“Izglītība 2030” Uzraudzības komitejas sanāksmē 2. UNESCO Reģionālās grupas valstis pārstāvēja Latvijas Universitātes prorektore humanitāro un izglītības zinātņu jomā, profesore Ina Druvieta, kura uzstājās ar ziņojumu par starptautiskā rīcības ietvara “Izglītība 2030” īstenošanu Austrumeiropas reģionā: kādas iespējas un izaicinājumus nesīs pirmais “Izglītība 2030” īstenošanas gads UNESCO dalībvalstīs.

Ziņojumā tika uzsvērts, ka jau šobrīd 2. UNESCO reģionālās grupas valstis no Austrumeiropas, Centrāleiropas un Centrālāzijas ir iekļāvušas iekļaujošas, kvalitatīvas, pieejamas mūžizglītības principus politikas plānošanas dokumentos un katra valsts izvirzījusi savas izglītības politikas prioritātes, kas lielā mērā saskan ar “Izglītība 2030” redzējumu. Kā kopīgus izaicinājumus, valstis akcentējušas izglītības monitoringa un indikatoru jautājumus un aicina šajā procesā aktīvi iesaistīties visas dalībvalstis un sadarboties dažādām starptautiskajām organizācijām, tostarp UNESCO, OECD, Eiropas Komisijai u.c.

Dalība starptautiskos UNESCO pasākumos

- Eiropas reģiona UNESCO nacionālo komisiju informatīvajā sanāksmē (24.–26. februāris), Krakovā (Polija);
- Āzijas un Eiropas valstu izglītības ministru sanāksmes (ASEM ME) programmas „Inovatīvās kompetences un uzņēmējdarbības prasmju attīstīšana” darba grupas 2. sanāksmē (19.–24. marts), Džakartā (Indonēzija);
- 8. starptautiskajā Aviņonas kultūras forumā (31. marts – 2. aprīlis) Bordo (Francija);
- Baltijas valstu UNESCO nacionālo komisiju un ekspertu sanāksmē par starptautiskās nominācijas „Sibīrijā rakstītas vēstules uz bērna tās” sagatavošanu programmas „Pasaules atmiņa” starptautiskajām reģistram (28.–29. aprīlis) Tallinā (Igaunija);
- Tikšanās ar UNESCO Sekretariāta pārstāvjiem par 2. Eiropas Medijpratības un informācijpratības foruma (Rīga, 2016. gada 27.–29. jūnijs) sagatavošanu un norisi (1.–2. jūnijs) Parīzē (Francija);
- Konferencē „Sasniegumu atzišanas programma UNESCO Asociētā skolu projekta skolām 2016./2017.mācību gadā” (17.–18. oktobris) Viļņā (Lietuva);
- Latvijas delegācijas studiju vizīte Itālijā (Starptautiskā privāttiesību unifikācijas institūts, Itālijas Kultūras ministrija un Itālijas Aizsardzības ministrijas Īpašo kultūras mantojuma aizsardzības vienība) (19.–21. oktobris) Romā (Itālija);
- Āzijas un Eiropas valstu izglītības ministru sanāksmes (ASEM ME) programmas „Inovatīvās kompetences un uzņēmējdarbības prasmju attīstīšana” darba grupas 3. sanāksmē (25.–28. oktobris) Bukarestē (Rumānijā);
- Starptautiskajā konferencē „Atklājot un vērtējot dzīvo mantojumu” (20. oktobris) Tallinā (Igaunija);
- Baltijas reģionālajā Globālās attīstības izglītības seminārā (23.–25. oktobris) Tallinā (Igaunija);
- UNESCO konsultācijās par UNESCO Asociēto skolu projekta pārvaldību un kvalitātes nodrošināšanu (16.–18. novembris) Parīzē (Francija);
- Jaņa Rozentāla 150. gadadienai veltītās izstādes atklāšanā UNESCO galvenajā mītnē (30. novembris – 2. decembris) Parīzē (Francija).

UNESCO un UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbības popularizēšana

Lai informētu sabiedrību Latvijā un pasaulē par UNESCO un UNESCO LNK darbību un popularizētu tās principus, vērtības un idejas, UNESCO LNK komunikācijā ar sabiedrību ir darbojusies šādos virzienos:

1. informēt sabiedrību Latvijā par UNESCO un UNESCO LNK darbību Latvijā un pasaulē;
2. popularizēt UNESCO un UNESCO LNK principus, vērtības un idejas.

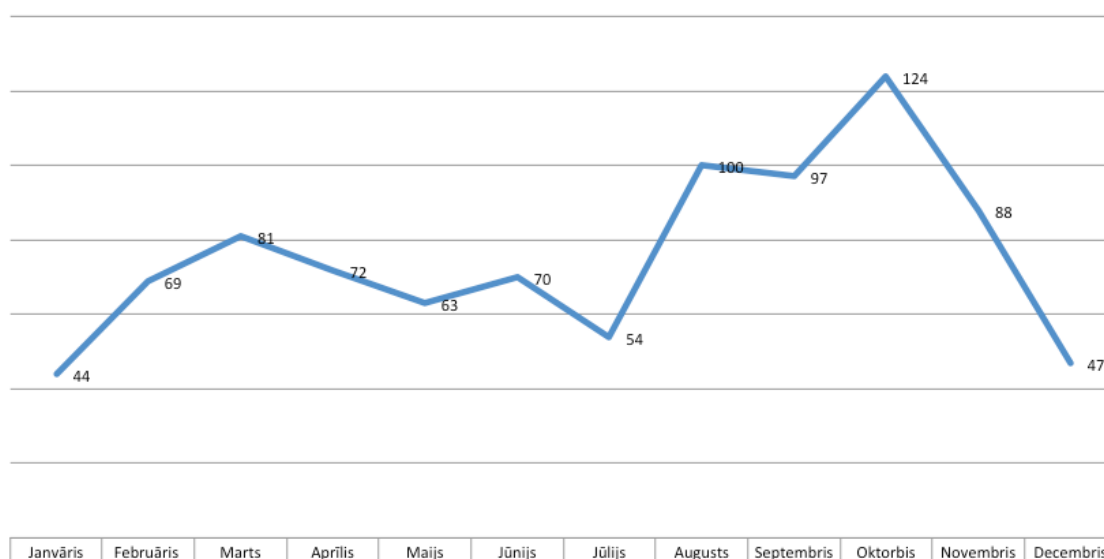
Šim nolūkam UNESCO LNK ir darbojusies vairākos virzienos:

1. darbs ar plašsaziņas līdzekļiem;
2. UNESCO LNK komunikācija internetā;
3. aktivitātes sociālajos komunikācijas tīklos un informācijas apmaiņas resursos internetā – [Facebook.com](https://www.facebook.com), [Draugiem.lv](https://www.draugiem.lv) un [Twitter.com](https://www.twitter.com);
4. informatīvi materiāli, izdevumi un publikācijas.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas publicitāte plašsaziņas līdzekļos

Viens no informācijas kanāliem, lai īstenotu komunikācijas uzdevumus, ir plašsaziņas līdzekļi. Lai nodrošinātu regulāru sabiedrības informēšanu par UNESCO programmu īstenošanu Latvijā un pasaulē un dažādām ar UNESCO darbību saistītām aktualitātēm, izmantojot plašsaziņas līdzekļus, 2016. gadā kopumā tika sagatavotas un izplatītas 34 preses relīzes plašsaziņas līdzekļiem. Kopumā, ieskaitot dažādu partnerorganizāciju, saistīto institūciju, pašvaldību u.c. sagatavotās un izplatītās preses relīzes, plašsaziņas līdzekļiem ir piedāvāta 161 preses relīze, kurā minēta UNESCO vai kāda ar tās mandāta jomām vai vērtībām saistīta aktivitāte. UNESCO LNK tīklu organizācijas un aktīvisti, kā arī pašvaldības un citas partnerorganizācijas ir ļoti nozīmīgs resurss sabiedrības informēšanā, gan sagatavojot un izplatot ziņas par saviem notikumiem, kas saistīti ar UNESCO, gan publicējot to savos informatīvajos resursos.

Kopumā plašsaziņas līdzekļos 2016. gadā, izmantojot resursa News.lv piedāvāto ARCIS publikāciju apkopojumu konstatētas 909 publikācijas drukātajos un/vai interneta medijos, kur ziņots par UNESCO, UNESCO LNK aktivitātēm vai aktualitātēm vai pieminēts UNESCO vārds, un tas ir vidēji 76 publikācijas mēnesī.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas komunikācija internetā

Lai nodrošinātu iespēju ikvienam uzzināt par aktualitātēm un notikumiem, 2016. gadā UNESCO LNK turpināja uzturēt mājas lapu internetā www.unesco.lv un vairākas patstāvīgas mājas lapas, kas izveidotas un darbojas atsevišķu UNESCO LNK projektu ietvaros – UNESCO LNK iniciatīvai „Stāstu bibliotēkas” (stastubibliotekas.com), programmai “Pasaules atmiņa” (atmina.unesco.lv), UNESCO Asociēto skolu projektam (skolas.unesco.lv) un „Latvijas dārgumi” (<http://unesco.lv/latvijasdargumi>).

UNESCO LNK mājas lapa 2016. gadā sasniegusi 1 257 skatījumus un 715 unikālās sesijas.

2016. gadā tika turpināta komunikācija sociālajos tīklos – www.twitter.com, www.draugiem.lv un www.facebook.com, kuros regulāri publicētas UNESCO LNK ziņas par aktivitātēm Latvijā un ziņas par norisēm UNESCO un citās dalībvalstīs, pārpublicēti UNESCO un UNESCO LNK partneru ziņojumi, izveidotas galerijas un izmantotas atsauces uz mediju publikācijām, kas veltītas kādai UNESCO vai UNESCO LNK aktivitātēm. Sociālajā platformā www.facebook.com UNESCO LNK lapā publicētajam ir 671 (2015. gadā tie bija 416) sekotājs (*Total Page Likes*), savukārt sociālajā saziņas tīklā www.twitter.com UNESCO LNK profilam seko 830 (2015. gadā tie bija 734) lietotāji. UNESCO LNK oficiālajai lapai sociālajā portālā www.draugiem.lv ir 141 (2015. gadā tie bija 136) sekotāji.

Latvijas pievienošanās UNESCO 25. gadadienas atzīmēšana un UNESCO nedēļa Latvijā

Latvijas pievienošanās UNESCO 25. gadadienas atzīmēšanas ietvaros tika rīkotas dažādas aktivitātes ar mērķi aktualizēt organizācijas lomu un ieguldījumu sabiedrībā, informēt par UNESCO darbību Latvijā un pasaulē, skaidrot UNESCO ieguldījumu nacionālo jautājumu attīstībā, kā arī sniegt informāciju par jau paveikto 25 gados. Latvijas pievienošanās UNESCO pirms 25 gadiem bija nozīmīgs solis valsts tēla veidošanā un visai pasaulei apliecināja stingru apņemšanos turpmāk darboties miera kultūras un starpkultūru dialoga sekmēšanā, nabadzības mazināšanā un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā ar izglītības, zinātnes, kultūras un komunikācijas un informācijas palīdzību.

Svinīgais pasākums, atzīmējot Latvijas pievienošanās 25. gadadienu

Latvijas pievienošanās UNESCO 25. gadadienas atzīmēšana tika atklāta ar svinīgu pasākumu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (turpmāk tekstā – LNB) 2016. gada 7. oktobrī, kurā piedalījās UNESCO LNK sadarbības partneri – valsts un pašvaldību institūciju, ārvalstu vēstniecību, nevalstisko organizāciju un privātā sektora pārstāvji, kā arī bijušie LNK darbinieki. Pasākumu ar svinīgu uzrunu atklāja UNESCO LNK prezidente, kultūras ministre Dace Melbārde. Pēc tam notika diskusija par vērtībām un Latvijas ieguldījumu UNESCO attīstībā, kuru vadīja bijušie LNK ģenerālsekretāri Dagnija Baltiņa un Rolands Ozols. Pasākuma laikā LNB tika atklāts arī UNESCO digitālais stends, kurā latviešu un angļu valodā sniegta informācija par UNESCO darbību Latvijā un pasaulē. Stendā pieejamā informācija ikvienam LNB apmeklētājam dod iespēju uzzināt par UNESCO darbību un veicina sabiedrības izpratni par UNESCO programmām un iesaisti to īstenošanā.

UNESCO nedēļa Latvijā 2016

No 2016. gada 10.–16. oktobrim UNESCO LNK sadarbības partneri un ikviens interesents bija aicināts iesaistīties UNESCO nedēļā, lai kopīgi atzīmētu 25. gadadienu kopš Latvijas pievienošanās UNESCO.

UNESCO nedēļa Latvijā ir platforma dažādu institūciju un nozaru sadarbībai, starptautiskas un nacionālas pieredzes, viedokļu un ideju apmaiņai, kā arī jaunu iniciatīvu īstenošanai. Tās laikā sadarbības partneri un atbalstītāji tika aicināti līdzdarboties UNESCO ideju un vērtību izcelšanā, lai sekmētu Latvijas ilgtspējīgu attīstību caur izglītību, zinātne, kultūru, komunikāciju un informāciju.

UNESCO nedēļas pamattēma 2016. gadā bija „Latvijas cildināšana pasaulē”, tāpēc īpaši izglītības iestādes, atmiņas institūcijas un pašvaldība tika aicinātas iesaistīties akcijā „UNESCO Latvijas dārgumu cildināšana”. Tās mērķis bija meklēt UNESCO sarakstos un reģistros iekļauto 14 Latvijas vērtību līdzību ar citiem pasaulē atpazīstamiem objektiem, liecībām un tradīcijām, tostarp ar UNESCO starptautiskajos sarakstos un reģistros esošajiem. Tāpat Latvijas skolas un bibliotēkas tika aicinātas rīkot stāstu un sarunu vakarus ar atpazīstamiem cilvēkiem, kuri dalījās savā pieredzē par sasniegumiem, kas saistīti ar UNESCO darbību Latvijā un pasaulē. Atmiņas institūcijas tika aicinātas popularizēt kolekcijā esošas liecības un materiālus, kas saistīti ar Latvijas pievienošanos UNESCO vai vienkārši raksturo to, kas Latvijā un pasaulē noticis 1991. gada 14. oktobrī. Savukārt pašvaldības tika aicinātas rīkot sarunu pēcpusdienas, diskusijas vai radošas darba grupas ar sava novada NVO un vietējiem aktīvistiem par vietējo vērtību (mantojums, notikumi, cilvēki, tradīcijas) izcelšanu ne vien sava novada ietvaros, bet arī starptautiski. Ikviens interesents bija aicināts veidot savu individuālo „Mantojuma skapi”, kas ir kā simbols katra identitātei un sastāv arī no dažādiem kultūras mantojumā balstītiem elementiem.

Kopumā UNESCO nedēļā dažādas institūcijas un partneri rīkoja vairāk nekā 70 pasākumus visā Latvijā. Pasākumi notika gan Rīgā, gan dažādos Latvijas novados – Alsungas, Baldones, Brocēnu novadā, Dagdas un Grobiņas novadā, Jēkabpilī, Jelgavas novadā, Jūrmalā, Ķekavas un Krāslavas novadā, Liepājā, Limbažu novadā, Līvānu un Madonas novadā, Ozolnieku novadā, Pļaviņu novadā, Priekules novadā, Rēzeknē un Rēzeknes novadā, Rundāles un Salas novadā, Salaspilī, Talsu novadā, Tukuma novadā, Valmierā un Ventspilī.

Tiešsaistes diskusija “Līdzdalība UNESCO – ieguldījums pašvaldības attīstībā” ar Latvijas pašvaldībām

UNESCO nedēļas ietvaros, 12. oktobrī, Latvijas Pašvaldību savienībā tika organizēta diskusija, kurā piedalījās mantojuma eksperti un pašvaldību pārstāvji, kas aktīvi darbojas UNESCO kultūras un izglītības programmās. Viņi dalījās pieredzē par to, ko pašvaldības attīstībai sniedz kultūrvēsturiskā mantojuma izzināšana un izcelšana. Diskusija bija pieejama tiešsaistē, tās laikā ikviens interesents varēja uzdot jautājumus gan klātienē, gan tiešsaistē. Diskusijā piedalījās pašvaldību pārstāvji un eksperti no Grobiņas, Kuldīgas, Jēkabpils, Rundāles, Valmieras, kā arī Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Nacionālā kultūras centra, Lauku tūrisma asociācijas „Lauku ceļotājs”, Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras.

Baltijas valstu kultūras mantojuma cildināšana

UNESCO nedēļas noslēgumā, 14. oktobrī, UNESCO LNK sadarbībā ar Rīgas domes NVO namu, rīkoja pasākumu „UNESCO Baltijas valstu kultūras mantojuma cildināšana”. Tajā tika dejotas igauņu, lietuviešu un latviešu tautas dejas, un kopā ar UNESCO LNK izzināti UNESCO Baltijas valstu dārgumi – vērtības, kas iekļautas UNESCO kultūras mantojuma sarakstos un reģistros.

„UNESCO Mantojuma skapis”

UNESCO LNK izveidoja materiālu kopumu, kurā apkopota informācija (teksti, uzdevumi, video) par katru Latvijas vērtību, kas iekļauta kādā no UNESCO mantojuma sarakstiem vai reģistriem. Atzīmējot 25. gadadienu kopš Latvijas pievienošanās UNESCO, tika apkopota papildus informācija un uzdevumi daudzpusīgākai mantojuma izzināšanai, lai sekmētu sabiedrības pašiniciatīvu vietēja un nacionāla mēroga mantojuma izpētei. Izņemot platformu „UNESCO Latvijas Dārgumi”, tika izstrādāta jauna sadaļa „UNESCO Mantojuma skapis”, kurā tehnoloģiski apvienoti un pieejami materiāli un uzdevumi ikvienam interesentam. Tajā pieejama informācija par Dainu skapi, Baltijas ceļu, Dziesmu un deju svētku tradīciju, Suitu kultūrtelpu, Rīgas vēsturisko centru, Strūves ģeodēzisko loku, Kuldīgas vecpilsētu, Daugavas loki, Grobiņas arheoloģisko ansambli, kā arī par Sibīrijā rakstītām vēstulēm uz bērza tāss, E. Krauca fotonegatīvu uz stikla pamatnes kolekciju par Ķeguma HES celtniecību, Raiņa un

Aspazijas savstarpējo saraksti, LCP Memorandu un Tradicionālo prasmju un dzīvesveida dokumentēšanu Pieminekļu valdes 1924.–1931. gada ekspedīciju fotonegatīvos. Katrā sadaļā pieejami saistīti teksti un video, kā arī uzdevumi par atmiņu dokumentēšanu un konkrētā objekta „cildināšanu”, izmantojot medijpratības un informācijpratības elementus, kas rosina meklēt un salīdzināt informāciju, lai veidotu pamatotu stāstījumu par objekta unikalitāti. „UNESCO Mantojuma skapis” pieejams šeit: <http://unesco.lv/latvijasdargumi/mantojuma-skapis/>

UNESCO svinamo dienu kalendārā iekļautās Jaņa Rozentāla 150. gadadienas popularizēšana

Saskaņā ar UNESCO Ģenerālās konferences 38. sesijas lēmumu Jaņa Rozentāla 150. gadadiena tika iekļauta UNESCO svinamo dienu kalendārā 2016.–2017. gadam, novērtējot viņa devumu attiecīgā pasaules reģiona kultūras attīstībā un izceļot viņa darbību, kas ir pierādījums tam, ka mākslas valoda var būt ļoti spēcīga un nozīmīga starpkultūru dialoga forma.

Projekts “Solis gleznā”

Atzīmējot Jaņa Rozentāla 150. gadadienu, UNESCO LNK piedāvāja konkursu “Solis gleznā”, kas Latvijas skolu bērniem un jauniešiem deva iespēju inovatīvā un interesantā veidā apgūt mākslas vēsturi un iepazīt Latvijas Kultūras kanona vērtības. Konkursa uzdevums bija attēlot Jaņa Rozentāla un viņa laikabiedru – Vilhelma Purviša, Johana Valtera, Ģederta Eliasa – gleznu sižetus ar digitālās fotogrāfijas palīdzību. Konkursam tika izstrādāta interneta vietne www.darini.lv, kurā augšupielādēti iesniegtie darbi. Konkursa ietvaros tika rīkots arī viens apmācību seminārs skolotājiem, vasaras plenērs skolotājiem un skolēniem, kā arī konkursa noslēguma pasākums.

2016. gada 8. aprīlī notika apmācību seminārs pedagogiem, lai nodrošinātu, ka skolēni, gatavojot konkursa darbus, gūst padziļinātu ieskatu mākslinieku daiļradē un spēj novērtēt un atpazīt katra mākslinieka īpašo rokrakstu un darba tehniku, ko atainot konkursa darbos. Semināra noslēgumā dalībniekiem bija iespēja doties īpašā ekskursijā uz J.Rozentāla un R.Blaumaņa memoriālo muzeju.

No 2016. gada 15.līdz 17. jūnijam Saldus mūzikas un mākslas skolā tika rīkots vasaras plenērs konkursa “Solis gleznā” iesaistītajiem skolotājiem un skolniekiem. Plenēra laikā dalībniekiem tika organizētas ekskursijas un lekcijas par J.Rozentāla daiļradi, gleznu sižetu inscenēšanas scenogrāfiju, grīmu un apģērbu tēliem, kā arī fotogrāfiju pēcapstrādi. Semināra dalībniekiem bija iespēja veidot konkursa fotogrāfijas autentiskajā vidē Saldū, kurā J.Rozentāls radījis savus darbus.

Pēc darbu iesniegšanas termiņa konkursa žūrija izvēlējās 12 labākos konkursam iesniegtos darbus, ko izmantoja kā ilustrācijas īpašam konkursam veltītam 2017. gada kalendāram. Papildus vienu darbu kalendāra vāka noformējumam interneta balsojumā izvēlējās vietnes www.darini.lv apmeklētāji.

2016. gada 9.decembrī Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā tika rīkots konkursa “Solis gleznā” noslēguma pasākums. Svinīgā apbalvošanas ceremonijā tika apbalvoti konkursa “Solis gleznā” laureāti, kā arī prezentēti projekta gaitā tapušie 2017. gada kalendāri. Pasākuma laikā tā dalībnieki devās ekskursijā pa muzeju, kurā tika iepazīstināti ar J.Rozentāla, J.Valtera, V.Purviša un Ģ.Eliasa daiļradi.

Kopumā konkursam tika iesniegti 321 darbi no 80 izglītības iestādēm (mākslas skolas, vispārizglītojošās skolas, pirmsskolas izglītības iestādes, interešu pulciņi u.c.) visos Latvijas reģionos. Vidēji katra darba izstrādē bija piedalījusies 3-4 skolēni, atsevišķu darbu izveidē tika iesaistīta vesela klase vai pirmsskolas izglītības iestādes grupiņa. Visi konkursa darbi ir pieejami šeit: <http://darini.lv/2016/darbi/>.

Konkurss “Solis gleznā” tika rīkots ar Kultūras ministrijas atbalstu un sadarbībā ar izglītības uzņēmumu “Lielvārds”, Latvijas Nacionālo kultūras centru, Latvijas Nacionālo mākslas muzeju, Jaņa Rozentāla un Rūdolfa Blaumaņa muzeju.

Jaņa Rozentāla 150. gadadienai veltītā izstāde "Janis Rozentāls (1866–1916). Māksla un tehnika" UNESCO galvenajā mītnē Parīzē

Atzīmējot Jaņa Rozentāla 150. gadadienas iekļaušanu UNESCO svinamo dienu kalendārā, 2016. gada 30. novembrī UNESCO galvenajā mītnē Parīzē, piedaloties Latvijas Republikas kultūras ministrei Dacei Melbārdei, tika atklāta jubilāram veltīta informatīva izstāde. Izstādi veidoja mākslas darbu un fotogrāfiju izlase no Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā rādītās Jānim Rozentālam veltītās izstādes, Parīzes ekspozīcijai izmantojot darbu digitālās izdrukās. Izstādes iepazīšanai interaktīvā veidā tika nodrošināta arī mobilā aplikācija, kas atklāj J. Rozentāla gleznu un fotouzņēmumu sasauces.

Izstāde "Janis Rozentāls (1866–1916). Māksla un tehnika" UNESCO galvenajā mītnē Parīzē bija skatāma no 2016. gada 1. līdz 8. decembrim. Izstādes veidotāji un sadarbības partneri bija: Latvijas Nacionālais mākslas muzejs, Latvijas Republikas Kultūras ministrija, Latvijas Republikas vēstniecība Francijā, Latvijas Pastāvīgā pārstāvniecība UNESCO, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un Rakstniecības un mūzikas muzejs.

Starptautiskā pākšaugu gada un starptautisko svinamo dienu popularizēšana

Starptautiskais pākšaugu gads

2016. gadu Apvienoto Nāciju Organizācija aicināja atzīmēt kā Starptautisko pākšaugu gadu. Šādu iniciatīvu izvirzīja Pārtikas un lauksaimniecības organizācija, un gada mērķis bija izcelt un popularizēt pākšaugu audzēšanas un uzturvērtības nozīmi kā ilgtspējīgai pārtikai. Arī UNESCO LNK aicināja radoši atzīmēt šo gadu, gan popularizējot veselīgu dzīvesveidu, godīgas tirdzniecības principus un resursu ilgtspējīgu sadali, gan runājot par pākšaugiem dažādu tautu tradīcijās, teikās, pasākās u.c.

Starptautiskajam pākšaugu gadam tika veltītas vairākas aktivitātes UNESCO Asociēto skolu projekta dalībiskolās. Piemēram, Brocēnu vidusskola Starptautiskajam pākšaugu gadam veltīja konkursu 6. un 7. klases audzēkņiem "Dabaszinības + māksla Pākšaugu gadā". Tā mērķis bija rosināt interesi par dabaszinībām un mākslu, pievērst uzmanību pākšaugu daudzveidīgai izmantošanai un veidot skolēnu attieksmi un atbildību par pākšaugu izmantošanu cilvēku pārtikā. Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikumā notika Starptautiskajam pākšaugu gadam veltītais draudzības pasākums "Pākšaugi – tas ir garšīgi, veselīgi un ekonomiski!", kurā piedalījās četras audzēkņu komandas no trīs UNESCO ASP skolām – Brocēnu vidusskolas, Alsungas vidusskolas, Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma, kā arī no Kandavas Lauksaimniecības tehnikuma Cīravas teritoriālās struktūrvienības. Pasākuma dalībnieki noklausījās skolotāju sagatavoto lekciju par pākšaugu labajām īpašībām un to izmantošanu kulinārijā. Pēc lekcijas skolēni pildīja teorijas testu un praktiski atpazīna pākšaugu paraugus, kā arī no pākšaugiem izveidoja radošos darbus. Savukārt Rīgas Dabaszinību skola rīkoja vides izziņas konkursu "Nāc dārzā ciemoties" ar pākšaugu tematiku. Komandas veica dažādus praktiskus un radošus uzdevumus par pākšaugiem.

Pasaule radio diena

Pasaules radio dienā, 13. februārī, UNESCO aicināja pievērst sabiedrības uzmanību radio lomai ārkārtas situācijās, jo šādos brīžos informācijas tūlītēja aprīte ir vitāli svarīga ikvienam. Latvijas vēsturē radio ir bijis nozīmīgs informācijas avots, kas sniedzis operatīvu ieskatu sociālajās, politiskajās un ekonomiskajās norisēs, piemēram, Trešās Atmodas laikā, aicinot iedzīvotājus būt vienotiem, stipriem un aktīviem gan Baltijas ceļā, gan barikāžu notikumos.

UNESCO LNK aicināja Latvijas radio stacijas atzīmēt Pasaules radio dienu, veidojot tematiskus raidījumus, uzrunājot klausītājus, rīkojot diskusijas par radio lomu valstij nozīmīgu notikumu pavērsienos un ārkārtas situācijās, kā arī izcelt radio nozīmi katra cilvēka dzīvē, atklājot dažādas personiskas pieredzes un notikumus tepat Latvijā vai esot citur pasaulē, kuros tieši radio ir bijusi izšķiroša nozīme.

Starptautiskā dzimtās valodas diena

Atzīmējot Starptautisko dzimtās valodas dienu, Latvijā īpašā akcijā ikviens tika aicināts izzināt latviešu folkloras materiālus, īpaši tos, kas saistīti ar dzimto pusi, lai pētītu un iedzīvinātu katra Latvijas novada valodas bagātību un tradīciju daudzveidību. 19. februārī tika atklāta akcija „Valodas talka”, kurā ikviens, īpaši Latvijas izglītības iestādes tika aicinātas kopīgiem spēkiem palīdzēt folkloristiem atšifrēt senos rokrakstus un piezīmes, starp kurām, iespējams, ir atrodams arī ģimenes, radu vai draugu lokā pierakstītais. Akcija notika līdz 30. aprīlim. Tās laikā interneta vietnē talka.garamantas.lv varēja piedalīties virtuālajā talkā – tradicionālās kultūras materiālu pārrakstīšanā. Aktivitāte bija pieejama desmit dažādās valodās, un līdzdarboties bija iespējams gan klasē, gan mājās, kā arī, izmantojot mobilās ierīces. Akcijā „Valodas talka” iesaistījās skolas no visas Latvijas un vairāki tūkstoši individuālo talcinieku. Lielākais pārstāvēto skolu skaits bija no Vidzemes – 37, no Kurzemes piedalījās 31 skola, no Latgales – 16, bet no Zemgales – 9 skolas. Kopā tika atšifrēti pavisam 14 340 manuskriptu attēli. Akciju rīkoja UNESCO LNK un Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuve. Akcija „Valodas talka” uzvarēja Latvijas Televīzijas un Latvijas Radio balvas „Kilograms kultūras 2016” Pavasara balsojumā un pretendēs uz gada balvu kategorijā „Mantojums”.

22. februārī Ādažu Brīvajā Valdorfa skolā, kas ir UNESCO Asociēto skolu projekta dalībškola, jau 18. reizi norisinājās Starptautiskās dzimtās valodas dienas konkurss, kura mērķis ir veicināt skolēnos atbildību par savu dzimto valodu, kopt valodas un runas kultūru un rosināt interesi par latviešu literatūru un kultūru. 2016. gada konkursa tēma – tolerantais vārds. Starptautiskajai dzimtās valodas dienai veltīti pasākumi norisinājās arī citās UNESCO ASP skolās, tostarp Valmieras sākumskolā, kur tika organizēta izglītojoša un praktiska nodarbība par un ap vārdnīcām un Jauno autoru vakars. Savukārt Jāņmuižas pirmsskolas izglītības iestādē, iepazīstot tautasdziesmas, tika novērtēts valodas skaistums, daudzveidība un praktiskais pielietojums.

Starptautiskā diena „Kultūras daudzveidība dialogam un attīstībai”

Starptautiskajā dienā „Kultūras daudzveidība dialogam un attīstībai” 25. maijā UNESCO aicināja apzināties un novērtēt kultūras daudzveidības nozīmi gan atsevišķu kultūras izpausmju ziņā, gan to bagātībā kopumā un savstarpējā mijiedarbībā.

Latvijas UNESCO Asociēto skolu projekta dalībiskolas piedalījās Rīgas Tūrisma un radošo industriju tehnikuma injicētajā pētniecisko darbu konkursā "Kultūru daudzveidība – dialogam un attīstībai". Tā mērķis bija motivēt jauniešus pētnieciskajai darbībai, izzinot kultūru daudzveidību lokālā, reģionālā un/vai globālā līmenī. Jaunieši pētīja konfesijas Riebiņu novadā, kultūru daudzveidību savā ģimenē, gadskārtu svētkus un ieražas Latgalē, nacionālo virtuvju elementus kā starpkultūru komunikācijas veidus u.c. tēmas.

Atzīmējot šo dienu, 25. maijā Rīgas NVO namā notika tematiskā pēcpusdienu, atgādinot par vērtībām, kādas iespējams izprast, pateicoties kultūras daudzveidībai. Pasākumā uzstājās Latvijas Kultūras akadēmijas direktore Rūta Muktupāvela ar lekciju “Etniskums globalizācijas laikmetā”, kas sniedza ieskatu mūsdienu laikmeta globalizācijas procesos, kas skar etnisko kultūru mijiedarbību un nacionālās identitātes saglabāšanas jautājumus. Pēc lekcijas klātesošie diskutēja par nacionālās identitātes, valodas, tradīciju un kultūras saglabāšanu, kā arī attīstības veicināšanu. Prezēntējot savas tautības pārstāvju iespējas saglabāt tradīcijas un kultūru, diskusijā piedalījās Latvijas Baltkrievu savienības, Latvijas Krievu kultūras biedrības, Latvijas Poļu savienības, Latvijas Ukrainu biedrību apvienības pārstāvji. Akcentēta tika arī nevalstisko organizāciju loma nacionālo tradīciju saglabāšanā un vērtēta sadarbība kultūru dialoga jomā. Tematisko pēcpusdienu rīkoja Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Projektu un sabiedrības integrācijas nodaļas Nevalstisko organizāciju atbalsta sektors.

Starptautiskā miera diena

Jau ceturto gadu 21. septembrī, atsaucoties UNESCO LNK aicinājumam, Starptautiskajā miera dienā Kuldīgas UNESCO ASP skolas – Kuldīgas novada BJC un Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums – sadarbībā ar Kuldīgas pašvaldību organizēja koku stādīšanu vispasaules koku stādīšanas akcijas “100 miljoni koku” ietvaros. Akcijas dalībnieki iestādīja 10 Holandes liepas Stendes ielā, Kuldīgā, kur vandaļi bija izpostījuši jauno koku stādījumus. Dalība pilsētas apzaļumošanā jauniešos radīja apziņu, ka visi kopā varam pasauli padarīt ne tikai zaļāku un sakoptāku, bet arī labāku.

Pasaules zinātnes diena mieram un attīstībai

Atzīmējot Pasaules zinātnes dienu mieram un attīstībai, 10. novembrī tika organizēts seminārs skolotājiem, izglītības politikas veidotājiem un ekspertiem. Seminārā tiks uzsvērta kultūras dažādības pētniecības nozīme arī šodienas sabiedrības veidošanā.

UNESCO Izglītības programmas īstenošana

2016. gadā UNESCO Izglītības programmā Latvijā uzsvars tika likts uz ANO Ilgtspējīgas attīstības 4. mērķa – rīcības plāna “Izglītība 2030” īstenošanu un UNESCO Globālās rīcības programmas “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” ieviešanu. Konsultatīvā padome “Izglītība visiem” pievērsās iekļaujošas mācību vides tēmai, kā arī iepazinās ar UNESCO globālā izglītības monitoringa ziņojumu “Izglītība cilvēkiem un planētai: ilgtspējīga nākotne visiem”. Globālā rīcības programma “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” Latvijā tika īstenota, organizējot jauniešu forumu “Stipri jaunieši – mierpilnai pasaulei” un starptautisko izglītības akciju “Pasaules lielākā mācību stunda”. Savukārt UNESCO Asociēto skolu projekta skolas pievērsās iekļaujošas izglītības un kultūras daudzveidības tēmām.

Globālā kustība „Izglītība visiem” un rīcības plāns “Izglītība 2030”

Globālā kustība “Izglītība visiem” tika uzsākta Pasaules izglītības konferencē 1990. gadā Džomtienā, Taizemē. Globālās kustības pamatdokuments ir Vispasaules Deklarācija par izglītību visiem (1990), kas balstīta uz Vispārējo Cilvēktiesību deklarāciju (1948). UNESCO kā ANO aģentūra izglītības jautājumos ir šīs kustības galvenā koordinatore pasaulē.

Globālās kustības mērķis ir nodrošināt izglītības pamatvajadzības ikvienam, tostarp būtiskākos mācīšanās instrumentus (rakstītprasmi, runas prasmi, rēķināšanu, problēmu risināšanu) un mācīšanās saturu (zināšanas, iemaņas, vērtības), lai ikviens pasaules iedzīvotājs spētu attīstīt savas dotības un sabiedrību kopumā, piedalīties darba tirgū, uzlabot savas dzīves kvalitāti, pieņemt pārdomātus lēmumus un izglītoties visa mūža garumā. Kustības „Izglītība visiem” izvērtēšana notika 2000. gadā Dakārā, kad Pasaules Izglītības forumā, piedaloties arī Latvijas delegācijai, tika pieņemti [seši mērķi](#), ko valstis apņēmas izpildīt līdz 2015. gadam. Savukārt 2015. gadā tika pieņemta Inčeonas deklarācija un Rīcības plāns [“Izglītība 2030: Ceļā uz iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un mūžizglītības iespējām visiem”](#), kas turpina globālās kustības “Izglītība visiem” aktivitātes un kurā UNESCO dalībvalstis ir apņēmušās nodrošināt iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un mūžizglītības iespējas visiem.

Lai sekmīgi īstenotu „Izglītība visiem” mērķus Latvijā, kā arī lai apspriestu Latvijai un visai pasaulei nozīmīgus izglītības problēmjautājumus, UNESCO LNK un Izglītības un zinātnes ministrija ir noslēgusi sadarbības līgumu. Saskaņā ar līgumu UNESCO LNK koordinē konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” darbību un rīcības plāna „Izglītība 2030” īstenošanu Latvijā.

Konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sanāksme “Veselīgu attiecību veidošana skolā un sabiedrībā – kā novērst vardarbības rašanos un cīnīties ar tās izraisītajām sekām” (2016. gada 29. aprīlis)

Konsultatīvās padomes sanāksmē tika diskutēts par pozitīvu, uz sadarbību vērstu attiecību veidošanu skolā un sabiedrībā, meklēti veidi, kā novērst vardarbības rašanos, un izvērtētas iespējas cīnīties ar tās radītajām sekām. Klātesošajiem bija iespēja uzklaut priekšlasījumus no izglītības jomas ekspertiem un izglītības politikas veidotājiem. Ar prezentāciju “Skolēnu drošība izglītības iestādēs Izglītības kvalitātes valsts dienesta skatījumā” uztājās Izglītības kvalitātes valsts dienesta vadītāja Inita Juhņēviča, savukārt Valsts izglītības satura centra Vispārējās izglītības satura nodrošinājuma nodaļas vadītāja Ineta Upeniece uztājās ar priekšlasījumu “Cilvēks kā vērtība”, runājot par veselības un drošības jautājumiem mācību saturā un to īstenošanas iespējām. Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes asociētā profesore Dr.paed. Dita Nīmante prezentēja projekta „Atbalsts pozitīvai uzvedībai” rezultātus, kas ir sistemātiska prevencijas un intervences programma vardarbības mazināšanai. Konsultatīvās padomes locekļiem bija iespēja iepazīties ar prezentāciju „Vardarbības anatomija”, kurā Latvijas Autisma apvienības vadītāja Līga Bērziņa atspoguļoja šī brīža izaicinājumus iekļaujošās izglītības nodrošināšanā Latvijā.

Diskusijas dalībnieki akcentēja arī nepieciešamību sabalansēt pedagogu tiesības un bērnu tiesības un veicināt pedagogu sagatavotību neierastām, vardarbīgām situācijām skolā, uzsverot arī atbalsta personāla nozīmi. Tika vairākkārt minēta pedagogu primārā loma, atpazīstot konfliktsituāciju. Klātesošie uzsvēra vecāku atbildību vardarbības situāciju nepieļaušanā un risināšanā, kā arī pozitīvas uzvedības veicināšanā.

Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksme par UNESCO globālā izglītības monitoringa ziņojumu “Izglītība cilvēkiem un planētai: ilgtspējīga nākotne visiem” (2016. gada 14. oktobris)

Lai izprastu, kā globālie procesi izglītībā sasaucas ar norisēm Latvijas izglītības sistēmā un analizētu izglītības sasaisti ar citiem attīstības sektoriem, kas izcelti ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķos,

konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” locekļi iepazinās ar UNESCO globālo izglītības monitoringa ziņojumu “Izglītība cilvēkiem un planētai: ilgtspējīga nākotne visiem”.

UNESCO globālā izglītības monitoringa ziņojumā [“Izglītība cilvēkiem un planētai: ilgtspējīga nākotne visiem”](#) akcentēti seši soļi, kas jāveic katrai valstij, lai stiprinātu nacionālo izglītības monitoringu nākamajos 3-5 gados. Tiek uzsvērts, ka valstis bieži nav informētas par nevienlīdzības līmeni izglītībā. Ne tikai izglītības vadības informācijas sistēmas izglītības ministrijās, bet arī nacionālās statistikas institūcijas var sniegt nepieciešamo informāciju caur mājsaimniecību vai darba spēka aptaujām. Valstīm ir jāapsver iespēja analizēt izglītības tēriņus ne tikai ņemot vērā valsts budžeta līdzekļus un donorvalstu līdzekļus, bet arī mājsaimniecību ieguldījumu. Ziņojumā uzsvērts, ka mācīšanās skolā pati par sevi nevar garantēt visus nepieciešamos rezultātus, ko valstis vēlas sasniegt izglītībā līdz 2030. gadam, un ir jāvērs uzmanība uz mūžizglītību un pieaugušo izglītības nodrošināšanu un uzraudzīšanu. Ievadot diskusiju par izglītības ietekmi uz citiem attīstības sektoriem, īpaši ilgtspējīgu uzņēmējdarbību, konsultatīvās padomes dalībniekiem bija iespēja uzklaut Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūta vadītājas Daces Helmanes prezentāciju “Priekšnosacījumi atbildīgai un konkurētspējīgai uzņēmējdarbībai” un Ziemeļu Ministru padomes biroja Latvijā padomnieces Maijas Kāles stāstījumu par Latvijas un Ziemeļvalstu piemēriem izglītībā ilgtspējīgai attīstībai. Sanāksmes gaitā klātesošie vienojās, ka ir nepieciešams stiprināt sadarbību, kā arī turpināt diskusijas par indikatoriem rīcības plāna “Izglītība 2030” ietvaros.

UNESCO Globālā monitoringa ziņojuma prezentēšana Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā (2016. gada 19. oktobris)

Atsaucoties Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētājas aicinājumam, 19. oktobrī ziņojums “Izglītība cilvēkiem un planētai: ilgtspējīga nākotne visiem” tika prezentēts Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā. Komisijas locekļi interesējās par Latvijas rādītājiem pasaules kontekstā, kā arī diskutēja par dažādiem globāliem izaicinājumiem un to cēloņiem.

Diskusija “ANO Ilgtspējīgas attīstības 4. mērķa un ietvardokumenta “Izglītība 2030” globālo un tematisko izglītības indikatoru nozīme kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības nodrošināšanā un ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā” (2016. gada 22. novembris)

Rīcības plāna “Izglītība 2030” ietvaros starptautiski izvirzīti 11 globālie izglītības indikatori un 43 tematiskie izglītības indikatori, bet darbs pie globālajiem un tematiskajiem indikatoriem, to metodoloģiju vēl turpinās. Arī Latvijas institūcijas un deleģētie pārstāvji aktīvi iesaistījušies šajā procesā starptautiskajā līmenī: Centrālās statistikas pārvaldes eksperti sadarbojas ar UNESCO Statistikas institūtu un Tehniskās sadarbības grupu, savukārt Latvijas Universitātes prorektore humanitāro un izglītības zinātņu jomā prof. Ina Druviete ir Latvijas pārstāve UNESCO “Izglītība 2030” Uzraudzības komitejā. 2016. gada 22. novembra diskusijā tika analizēta šī brīža situācija ar izglītības indikatoriem Latvijā, noteiktas prioritātes “Izglītība 2030” kontekstā, kā arī diskutēts par izglītības politikas un attīstības sadarbības jautājumiem. Tika uzsvērtā nepieciešamība saskaņot indikatoru izvirzīšanas un datu apkopošanas procesus starp dažādām starptautiskajām organizācijām, tostarp UNESCO un OECD, kā arī izteikts aicinājums precizēt terminus gan saistībā ar pieaugušo izglītību, gan attiecībā uz izglītību ilgtspējīgai attīstībai u.c. tēmām. Diskusijā piedalījās Latvijas Universitātes, Izglītības un zinātnes ministrijas, Centrālās statistikas pārvaldes, Pārresoru koordinācijas centra un UNESCO LNK pārstāvji.

Starptautiskā nedēļa „Izglītība visiem” (2016. gada 25. aprīlis – 1. maijs)

Starptautiskā nedēļa “Izglītība visiem” visā pasaulē tiek atzīmēta jau kopš 2001. gada, vērsot izglītības politikas veidotāju, īstenotāju un plašas sabiedrības uzmanību uz iekļaujošas izglītības pieejamības un kvalitātes jautājumiem. 2016. gadā starptautiskās “Izglītība visiem” nedēļas vadmotīvs bija “Ieguldi nākotnē: Tiesības uz izglītību tagad!” (*Fund the Future: Education Rights Now*). UNESCO dalībvalstis tika īpaši aicinātas izcelt tiesības uz izglītību kā cilvēktiesības un diskutēt par veidiem, kā nodrošināt pieeju kvalitatīvai izglītībai visiem.

Latvijā “Izglītība visiem” nedēļa tika atzīmēta trīspadsmito reizi, organizējot pasākumus gan skolotājiem un skolas administrācijas pārstāvjiem, gan organizējot sanāksmi politikas veidotājiem un īstenotājiem, gan stāstot par globālajiem izglītības mērķiem vidusskolēniem. Īpaša uzmanība – gan konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksmē, gan UNESCO Asociēto skolu projekta seminārā un citos pasākumos – tika pievērsta veselīgu attiecību veidošanai skolā un sabiedrībā, kas ir nozīmīgs kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības aspekts.

Globālā rīcības programma „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”

Uzsverot izglītības nozīmi ikviena cilvēka labākas un ilgtspējīgākas nākotnes veidošanā, ANO Ģenerālā Asambleja 2002. gada 20. decembrī pieņēma lēmumu par dekādes „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” noteikšanu no 2005. gada līdz 2014. gadam. Lai stiprinātu šo iniciatīvu, 2012. gadā ANO konferencē par ilgtspējīgu attīstību (Rio+20) dalībvalstis apņēmas izglītību ilgtspējīgai attīstībai veicināt arī pēc desmitgades beigām un 2014. gadā apstiprināja globālo rīcības programmu “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”. Tās mērķis ir veidot un paplašināt darbību visos izglītības līmeņos un jomās, lai paātrinātu virzību uz ilgtspējīgu attīstību. Globālā rīcības programma “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” ietver stratēģiskas vadlīnijas ANO Ilgtspējīgas attīstības 4. mērķa īstenošanai.

Īstenojot globālo rīcības programmu “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” Latvijā 2016. gadā, tika uzsvērti jauniešu iesaiste ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanā, kā arī veicināta programmas atpazīstamība Latvijas izglītības iestādēs, īstenojot starptautisko aktivitāti “Pasaules lielākā mācību stunda”.

Attīstības sadarbības projekts “Stipri jaunieši – mierpilnai pasaulei”

Lai iesaistītu jauniešus diskusijās par cilvēces attīstībai nozīmīgiem jautājumiem, tādējādi veicinot līderības, sadarbības un problēmu risināšanas un kritiskās domāšanas prasmes, kā arī lai stiprinātu Latvijas, Ukrainas un Igaunijas attīstības sadarbību izglītības jomā, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un UNESCO Igaunijas Nacionālā komisija sadarbībā ar jauniešu organizāciju “Sabiedrības iniciatīvu institūts” (*Society Initiatives Institute*, Ukraina) organizēja starptautisku jauniešu projektu “*Strong Youth – Peaceful Tomorrow*” (Stipri jaunieši – mierpilnai pasaulei). Projekta ietvaros visās trīs valstīs notika semināri un tikšanās, kā arī tiešsaistē tika gatavoti īpaši mājas darbi, lai jaunieši varētu sagatavoties projekta centrālajam notikumam – ANO simulācijas spēlei –, kas norisinājās no 2016. gada 2. līdz 4. aprīlim Valmierā un Rīgā.

Kopumā projekts pulcēja vairāk nekā 100 jauniešu (vecumā no 15 līdz 18 gadiem) no Latvijas, Ukrainas un Igaunijas, kuriem bija iespēja diskutēt par globāliem izaicinājumiem un risinājumiem ceļā uz ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem, tikties ar ārpolitikas ekspertiem, ministriju darbiniekiem, kas iesaistīti globālās politikas veidošanā, un diskutēt ar augstskolu mācībspēkiem un ekspertiem par projektā akcentētajām globāli nozīmīgām tēmām, tostarp par civiliedzīvotāju aizsardzību, kibernetisko drošību, klimata pārmaiņām, dzimumu līdztiesību, vārda brīvību un mediju brīvību. Projekts īstenots attīstības sadarbības ietvaros, un to augstu novērtējusi Ukrainas Jaunatnes un sporta lietu ministrija.

Sagatavošanās sanāksme starptautiskajai ANO simulācijas spēlei “Stipri jaunieši – mierpilnai pasaulei” (2016. gada 26. februāris)

Gatavojoties ANO simulācijas spēlei, jaunieši no visas Latvijas varēja uzzināt vairāk par ANO sistēmu un ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem; iegūt informāciju un zināšanas par galvenajām ANO simulācijas spēlē aplūkotajām tēmām, kā arī papildināt debatēšanas un publiskās uzstāšanās prasmes. Sanāksmes ietvaros notika lekcijas un tikšanās ar Ārlietu ministrijas ekspertiem un starptautisko attiecību pētniekiem, diskusijas ar Rīgas Tehniskās universitātes, Latvijas Universitātes profesoriem un nevalstisko organizāciju pārstāvjiem par tādām tēmām kā civiliedzīvotāju aizsardzība, kibernetiskā drošība, klimata pārmaiņas un ilgtspējīga urbanizācija, cilvēktiesības un dzimumu līdztiesība, vārda brīvība un

preses brīvība. Pasākuma noslēgumā organizācijas “Quo tu domā?” pārstāvji interaktīvā lekcijā stiprināja jauniešu kritiskās domāšanas un sava viedokļa argumentētas pamatošanas prasmes.

Pasākumā piedalījās 40 vidusskolēni vecumā no 15 līdz 18 gadiem no dažādām Latvijas skolām – Ādažu Brīvās Valdorfa skolas, Rīgas Klasiskās ģimnāzijas, Valmieras Valsts ģimnāzijas, Pļaviņu novada ģimnāzijas, Rīgas 74. vidusskolas, Ozolnieku vidusskolas, Riebiņu vidusskolas, Cēsu Pilsētas vidusskolas, Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma un Brocēnu vidusskolas –, kas interesējas par starptautiskām attiecībām, diplomātiju un globāli nozīmīgiem politiskiem procesiem un bija izturējuši atlasī, lai piedalītos šajā projektā.

Starptautiskā ANO simulācijas spēle “Stipri jaunieši – mierpilnai pasaulei” (2016. gada 2.–4. aprīlis)

No 2016. gada 2.–4. aprīlim Valmierā un Rīgā notika jauniešu projekta “Stipri jaunieši – mierpilnai pasaulei” centrālais notikums – ANO simulācijas spēle. Tajā vairāk nekā simts jauniešu no Latvijas, Ukrainas un Igaunijas iepazīna ANO darbības pamatprincipus un, simulējot ANO komiteju darbu, runāja par civiliedzīvotāju aizsardzību, klimata pārmaiņām, kiberdrošību, dzimumu līdztiesības veicināšanu, kā arī vārda un mediju brīvības nodrošināšanu dažādās pasaules valstīs.

ANO simulācijas spēlei Latvijā tika dots nosaukums “Stipri jaunieši – mierpilnai pasaulei”, uzsverot, ka tieši jaunieši ir nākamie politikas veidotāji un īstenotāji un, ka ir svarīgi viņus iesaistīt šajā procesā, uzklaut viņu viedokli un idejas jau šodien. Lai spriestu par globāli nozīmīgiem jautājumiem, tie ir jāizprot, tāpēc spēlē tika iesaistīti augsta līmeņa eksperti no Ārlietu ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Aizsardzības ministrijas, VAS “Latvijas Valsts ceļi”, “Baltijas Mediju izcilības centra”, resursu centra sievietēm “Marta”, biedrības “QUO tu domā?”, informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcijas “CERT.LV”, EWK muzeja Norčepingā, Zviedrijā u.c. Jaunieši, darbojoties piecās ANO komitejās un iejūtoties Angolas, Baltkrievijas, Ēģiptes, Ķīnas, Francijas, Vācijas, Zviedrijas, ASV u.c. valstu diplomātu lomās, izstrādāja rezolūcijas, kas tika prezentētas un pieņemtas vai noraidītas simulētā Ģenerālajā asamblejā, kas notika Ārlietu ministrijā, Rīgā.

Starptautiskā izglītības akcija “Pasaules lielākā mācību stunda”

Starptautiskā izglītības akcija “Pasaules lielākā mācību stunda” notiek vairāk nekā 100 pasaules valstīs, lai iepazīstinātu sabiedrību un veicinātu bērnu, jauniešu un pieaugušo izpratni par 17 ilgtspējīgas attīstības mērķiem, ko ANO valstis ir apņēmušās sasniegt līdz 2030. gadam, un iesaistītu ikvienu šo mērķu sasniegšanā. Akcijas dalībnieki ir aicināti sagatavot mācību stundu, nodarbību, semināru, lekciju un citu pasākumu plānus par Latvijas sabiedrībai nozīmīgām un aktuālām tēmām.

2016. gadā starptautiskā izglītības akcija “Pasaules lielākā mācību stunda” Latvijā tika īstenota kampaņas “Solis pasaulē” ietvaros, kuru rīkoja UNESCO LNK, Vides izglītības fonds, Latvijas Augstskolu pedagogu sadarbības asociācija (LAPSA) un Latvijas Platforma attīstības sadarbībai (LAPAS). Tā noritēja no septembra līdz novembrim, un aicināja iepazīt un īstenot ANO ilgtspējīgās attīstības mērķus izglītībā un, atzīmējot to pieņemšanas gadadienu, iesaistīties dažādās aktivitātēs. Nozīmīgākie kampaņas pasākumi bija UNESCO Globālās rīcības programmas “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” celveža atklāšana 19. septembrī un akcija “Pasaules lielākā mācību stunda”, kā arī LAPSA rīkotā Globālās izglītības nedēļa no 1. līdz 12. novembrim un Ekoskolu Rīcības dienas no 7. līdz 13. novembrim.

Starptautiskās izglītības akcijas “Pasaules lielākās mācību stunda 2015” elektroniskās publikācijas atklāšana (2016. gada 17. marts)

Izglītības līderu forumā “Iespēju tilts” Valmieras sākumskolā pirmo reizi plašākai publikai tika prezentēti Latvijas skolu mācību stundu plāni, kas tika sagatavoti un īstenoti starptautiskajā akcijā “Pasaules lielākā mācību stunda” 2015. gadā. Tie iekļauti elektroniskā publikācijā “Mācīties pārveidot!”

Pasaules lielākā mācību stunda”, ko izdevusi UNESCO Latvijas Nacionālā komisija. Publikācijā apkopotas fotogrāfijas un apraksti par 139 ilgtspējīgas attīstības mērķiem veltītām stundām 59 izglītības iestādēs tādos mācību priekšmetos kā literatūra, fizika, ķīmija, latviešu valoda, mājturība un tehnoloģijas, vēsture, bioloģija un vizuālā māksla. Kopumā tika iesaistīti 3282 skolēni.

Starptautiskā izglītības akcija “Pasaules lielākās mācību stunda 2016” un kampaņa “Solis pasaulē” (2016. gada septembris – decembris)

2016. gada 19. septembrī, uzsākot kampaņu “Solis pasaulē”, Ekoskolu un nevalstisko organizāciju pārstāvji devās gājienā ar aicinājumu veicināt sadarbību starp atbildīgajām iestādēm un izglītotājiem ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā. Gājiens tika uzsākts pie Latvijas Nacionālās bibliotēkas, un vairāk nekā 150 jauniešu, skolotāju un citu interesentu devās uz trim ministrijām, kuru darbība saistīta ar globālās izglītības veicināšanu – Vides un reģionālās attīstības ministriju, Izglītības un zinātnes ministriju un Ārlietu ministriju.

No 2016. gada septembra līdz novembrim skolotāji, nevalstisko organizāciju pārstāvji, augstskolu pasniedzēji u.c. tika aicināti sagatavot mācību stundu, nodarbību, semināru, lekciju un citu pasākumu plānus par Latvijas sabiedrībai nozīmīgām un aktuālām tēmām, kas īpaši izceltas 16. ANO ilgtspējīgas attīstības mērķī – veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai. Veiksmīgākajās nodarbībās tika meklētas kopsakarības globālu un vietēju problēmjautājumu risināšanā, to īstenošanā tika iesaistītas dažādas ieinteresētās puses, piemēram, uzrunātas nevalstiskās organizācijas, uzaicināti vietējās kopienas pārstāvji, viedokļu līderi, vecāki, intervēti vietējie uzņēmēji u.c. aktīvisti, kuru pieredze var kalpot par paraugu ilgtspējīgai un atbildīgai uzņēmējdarbībai, un mācību stundas plāna tēma, rezultāts, forma bija saistīta ar vietējās kopienas vajadzībām un sniedza ieguldījumu tās attīstībā.

Kopumā akcijā „Pasaules lielākā mācību stunda” 2016. gadā piedalījās skolotāji no 45 Latvijas izglītības un kultūras iestādēm, sagatavojot 93 nodarbību plānus un iesaistot gandrīz 3000 jauniešu ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu izziņāšanā. Noslēguma pasākumā, kas notika 2016. gada 7. decembrī Izglītības un zinātnes ministrijā, pieciem labākajiem mācību stundas plānu autoriem tika pasniegti Izglītības un zinātnes ministrijas Atzinības raksti, savukārt pārējiem – atzinības un balvas no UNESCO LNK un sadarbības partneriem. Visi akcijas laikā tapušie nodarbību plāni apkopoti publikācijā [“Solis pasaulē. Pasaules lielākā mācību stunda Latvijā”](#), kuru skolotāji un citi interesenti aicināti izmantot, lai iedvesmotos, veidojot savus mācīšanas materiālus.

Starptautiskā vides izglītības akcija „100 miljoni koku”

Sekmējot ilgtspējīgas attīstības, vides aizsardzības un bioloģiskās daudzveidības novērtēšanas un saglabāšanas tēmu plašāku integrēšanu izglītībā, 2016. gadā UNESCO LNK aicināja Latvijas skolas iesaistīties globālajā akcijā „100 miljoni koku”. Kopīga vispasaulē koku stādīšanas akcija tika organizēta jau divpadsmito gadu programmas “Vide tiešsaistē” (*Environment Online*) ietvaros. Ik gadu tiek noteiktas divas īpašas dienas, kad vienlaicīgi un vienoti kokus stāda un par vidi mācās bērni un jaunieši visā pasaulē. 2016. gadā akcija notika 23. maijā un 21. septembrī. Akcijā aktīvi iesaistījās UNESCO Asociēto skolu projekta dalībiskolas Kuldīgā.

Pieteikums un iestāšanās “UNESCO Izglītības pilsētu tīklā”

2016. gadā Valmieras pilsētas pašvaldība tika uzņemta starptautiskajā “UNESCO Izglītības pilsētu tīklā” (*UNESCO Global Network of Learning Cities*), ko izveidojis UNESCO Mūžizglītības institūts. Sadarbības tīklā iesaistīto pilsētu pārstāvji kopīgi meklē risinājumus globalizācijas, urbanizācijas, demogrāfijas un citiem 21. gadsimta pilsētu attīstības izaicinājumiem. Valmiera UNESCO Izglītības pilsētu tīklā dalīsies pieredzē iekļaujošas mācību vides un izglītības sistēmas veidošanā un moderno tehnoloģiju

izmantošanā izglītībā, kā arī veicinās mūžmācīšanās kultūru, uzlabos dažādu ieinteresēto pušu līdzdalību izglītības pārvaldībā un pilnveidos resursu mobilizāciju izglītībai.

UNESCO Asociēto skolu projekts Latvijā

UNESCO Asociēto skolu projekts (ASP) ir UNESCO izveidots starptautisks skolu sadarbības tīkls ar mērķi bagātināt mācību saturu, ieviest modernas mācību metodes un pilnveidot mācību vidi, kas veicina radošumu un piederības sajūtu savai valstij un pasaulei. Projekts izveidots 1953. gadā, un tajā šobrīd iesaistījušās 10 000 izglītības iestādes no 181 valsts.

2016. gadā projektā Latvijā darbojās 32 izglītības iestādes, īstenojot aktivitātes četros tematiskos virzienos: kultūrizglītība un vērtībuzglītība, cilvēktiesību izglītība, vides izglītība un izglītība ilgtspējīgai attīstībai, ANO sistēma un UNESCO darbības pamatprincipi. Skolas, kas darbojās kultūrizglītības un vērtībuzglītības virzienā, veicināja radošu un atvērtu mācīšanās vidi, stiprināja starpkultūru un starppaaudžu dialogu un skolas sadarbību ar vietējo kopienu. Skolas, kas apņēmas veicināt vides un ilgtspējīgas attīstības izglītību, sekmēja holistisku izglītību, balstītu veseluma pieejā (visas skolas pieejā) izglītības nodrošināšanā. Savukārt skolas, kas darbojās cilvēktiesību izglītības virzienā, veicināja tolerantu un iekļaujošu sabiedrību un mācību vidi.

Seminārs skolotājiem “Saliec laužīšus – atver pasauli!” (2016. gada 26. aprīlis)

Seminārs tika organizēts globālās nedēļas “Izglītība visiem” ietvaros un bija veltīts tēmai “dažādība” - kā veidot iekļaujošu, pieņemošu skolas vidi, kādas interesantas un mūsdienīgas metodes izmantot tās radīšanai. Seminārs pulcēja vairāk nekā 50 skolotājus, skolu direktorus un administrācijas pārstāvjus. Latvijas pārstāve UNESCO Starptautiskā izglītības biroja Padomē, prof. Liesma Ose stāstīja par to, kā veidot pieņemošu kopienas (tostarp skolas vidi), uzsverot tādas vērtības un principus kā uzticēšanās, solidaritāte, atbalsts, daudzvalodība. Īpaši uzsvērts tika nepieciešamais atbalsts skolēnu adaptācijai un akulturācijai, tostarp tādu speciālistu kā sociālo darbinieku, ārstu, tulku u.c. pieejamības nodrošināšana. SPII “Saulespuķe” skolotājas dalījās pieredzē iekļaujošas izglītības nodrošināšanā. Seminārā Eiropas Kustības Latvijā ģenerālsēkretāre Liene Valdmane uzsvēra, ka mūsdienu sabiedrībai ir ne tikai jāpieņem dažādais, bet jāapzinās, ka tehnoloģiju laikmetā liels izaicinājums ir arī “vienādošana”. Globalizētā pasaulē ir jādoma kritiski, jāizvērtē informācija un jāpalīdz to darīt arī skolēniem. Semināra otrajā daļā bija iespēja iepazīties arī ar praktiskām metodēm iekļaujošas skolas vides un veselīgu attiecību veidošanai, piemēram, integrējot drāmas terapijas elementus, ar kuriem klātesošos iepazīstināja Latvijas Drāmas Terapijas Asociācijas valdes priekšsēdētāja Anna Šteina.

Seminārs skolotājiem, izglītības politikas veidotājiem un ekspertiem “Kultūras daudzveidība – dialogam un attīstībai” (2016. gada 10. novembris)

Rīcības plāna “Izglītība 2030” viens no stratēģiskajiem virzieniem nosaka veicināt iekļaujošu mācīšanās vidi un starpkultūru dialogu un izglītību, kas veicina sapratni starp dažādām tautām, tādēļ 2016. gada 10. novembrī Latvijā tika organizēts seminārs skolotājiem, izglītības politikas veidotājiem un ekspertiem “Kultūras daudzveidība – dialogam un attīstībai”. Seminārā tika runāts par kultūras izpratni kā vienu no 21. gadsimta izglītības kompetencēm un kultūru daudzveidību un dažādību kā avotu izaugsmei un inovācijām izglītībā. Diskusijās Valsts izglītības satura centra Vispārējās izglītības satura nodrošinājuma nodaļas vadītāja Ineta Upeniece informēja par kultūras izpratni kompetenču pieejā balstīta mācību satura kontekstā.

Seminārā tika uzsvērtā kultūras dažādības pētniecības nozīme arī šodienas sabiedrības veidošanā, tādēļ seminārā uzstājās gan Latvijas Universitātes docente, pētniece Dr.paed Austrā Avotiņa un Žaņa Lipkes memoriāla direktore Lolita Tomsone, gan bērni un jaunieši no UNESCO ASP skolām, iepazīstinot klātesošos ar kultūras daudzveidības tēmai veltīto zinātnisko darbu nozīmīgākajām atziņām. Semināra dalībniekiem bija iespēja uzklaut Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma pieredzi, kā profesionālā izglītība var bagātināt zināšanas par citām kultūrām, veicināt to iepazīšanu un sadarbību.

UNESCO Zinātņu programmas īstenošana

2016. gadā UNESCO Zinātnes programmas īstenošana tika balstīta uz jau iepriekšējos gados veidotām partnerībām ar dažādām valsts institūcijām, augstākajām mācību iestādēm un nevalstiskajām organizācijām. Tā UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas, L'OREAL Baltic un Latvijas Zinātņu akadēmijas ilggadīgā un ražīgā sadarbība stipendijas „Sievietēm zinātnē” piešķiršanā ir lielisks piemērs, ka kopīga rīcība veicina interesi par zinātni un tās sasniegumiem. Jau 12 reizi tika pasniegtas stipendijas trīs Latvijas jaunajām zinātniecēm un panākta vienošanās par programmas paplašināšanu arī Lietuvā un Igaunijā. Veiksmīgi tika turpināt zinātnieka profesiju popularizējošs lekciju cikls Latvijas skolas, kā arī zinātnes komunikācijas projekti ar augstākajām mācību iestādēm.

L'ORÉAL Latvijas stipendija „Sievietēm zinātnē” ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu

2016. gada 18. maijā jau 12 reizi tika pasniegtas 6000 eiro vērtās L'OREAL Latvijas stipendijas „Sievietēm zinātnē” ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu.

Stipendijas paredzētas Latvijas zinātniecēm, kas veic pētījumus dzīvības zinātnēs un materiālzinātnēs. Viena stipendija tika piešķirta zinātņu doktorei vecumā līdz 40 gadiem iecerēto pētījumu veikšanai, un divas stipendijas tika piešķirtas doktorantēm līdz 33 gadu vecumam disertācijas izstrādei. 2016. gada stipendijai tika iesniegti 35 pieteikumi.

Stipendijas Goda patronese kopš tās pirmsākumiem ir bijusī Latvijas Valsts prezidente, akadēmiķe Vaira Vīķe-Freiberga. Par stipendiju piešķiršanu lemj žūrijas komisija akadēmiķa Jāņa Stradiņa vadībā.

2016. gadā stipendiju ieguva trīs talantīgas zinātnieces - inženierzinātņu doktore materiālzinātnēs Kristīne Šalma-Ancāne, inženierzinātņu maģistre ķīmijas tehnoloģijā Jevgeņija Lugiņina un dabaszinātņu maģistre bioloģijā Ilze Dimanta.

Rīgas Tehniskās universitātes Vispārīgās ķīmijas tehnoloģijas institūta vadošā pētniece Kristīne Šalma-Ancāne meklē risinājumu globālai saslimšanai – osteoporozei. Tā ir hroniska kaulu slimība, kura skar vismaz 200 miljonus cilvēku visā pasaulē. Zinātnieces pētījums ir vērsts uz tādu kaulu implantmateriālu izstrādi, kas veicinātu osteoporotisku kaulu lūzumu dzīšanu un reģenerācijas procesu, vienlaikus nodrošinot terapeitisku vai ārstniecisku efektu uz osteoporozes skartajiem kaulaudiem.

Rīgas Tehniskās universitātes Organiskās ķīmijas tehnoloģijas institūta pētniecei Jevgeņijai Lugiņinai L'Oréal Latvijas stipendija “Sievietēm zinātnē” ir piešķirta pētījumam „Organisko savienojumu reakcijas šķidrā sēra oksīdā”. Zinātniskā pētījuma mērķis ir izstrādāt jaunas dažādu organisko savienojumu sintēzes metodes, kurās par šķīdinātāju izmanto šķidru sēra dioksīdu. Zinātniskā darba pamatā ir tādu reakciju meklējumi un to parametru optimizācija, kuru norisi veicinātu sēra dioksīda kā šķīdinātāja izmantošana, sasniedzot augstākus iznākumus un lielāku selektivitāti. Izstrādātās sintēžu metodes var tikt sekmīgi pielietotas tālāk farmācijā dažādu zāļu iegūšanai.

Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūta zinātniskajai asistentei Ilzei Dimantai ir dabaszinātņu maģistra grāds bioloģijā. Ilzei stipendija ir piešķirta pētījumam „Hidrīdus veidojošu materiālu izmantošana mikroorganismu saražotā ūdeņraža savākšanai un jauna tipa bioreaktora dizains”. Mikroorganismi ražo vērtīgo enerģijas nesēju – ūdeņraža gāzi, pārstrādājot dažādus rūpniecisko procesu blakusproduktus. Jauns pielietojums mikroorganismu saražotā ūdeņraža uzkrāšanai ir gāzi absorbējoši metāla sakausējumi.

Stipendijas pasniegšanas ceremonijā tika prezentēta L'OREAL un UNESCO kopīgā apņemšanās visā pasaulē - manifests par sieviešu lomas veicināšanu zinātnē. Manifests “Sievietēm zinātnē” ir objektīvu viedokļu kampaņa, kuras mērķis ir mudināt zinātnieku sabiedrību, iestādes un sabiedrību kopumā veicināt pārmaiņas zinātnē, arvien mērķtiecīgāk iesaistot sievietes zinātnē. Latvijā pirmie manifestu parakstīja Latvijas stipendijas “Sievietēm zinātnē” goda patronese Vaira Vīķe-Freiberga, L'OREAL Baltics ģenerāldirektors Johans Bergs, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas viceprezidents, izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis, žūrijas priekšsēdētājs Jānis Stradiņš, kā arī 2016. gada stipendijas “Sievietēm Zinātnē” ieguvējas.

2016. gadā tika uzsākta stipendijas programmas „Sievietēm zinātnē” paplašināšana, sadarbībā ar Lietuvas un Igaunijas Zinātņu akadēmijām un UNESCO nacionālajām komisijām tika nolemts 2017. gadā piešķirt pa vienai stipendijai zinātniecēm arī Igaunijā un Lietuvā.

L'OREAL Latvijas stipendijas „Sievietēm zinātnē” laureātu lekciju cikls „Sieviete zinātnē – profesija, aicinājums un izaicinājumi”

2016. gadā tika turpināts lekciju cikls „Sieviete zinātnē – profesija, aicinājums un izaicinājumi” Latvijas skolās. L'ORÉAL Latvijas stipendijas „Sievietēm zinātnē” laureātes dažādu Latvijas novadu skolēniem stāstīja par savu profesiju un ceļu uz sasniegumiem, atklājumiem un atzinību. Zinātnieka profesija ir dinamiska un radoša profesija, kas liek nepārtraukti mācīties un kurā ir iespēja visu laiku nodarbināt sevi ar tādiem jautājumiem, uz kuriem neviens vēl īsti nezina atbildes, paplašināt cilvēces zināšanu apvāršņus. Šīs lekcijas palīdz paplašināt skolēnu iepazīto profesiju klāstu, pievienojot tam zinātnieka profesiju.

L'ORÉAL Latvijas stipendijas ieguvējas 2016. gadā viesojās Liepājas Valsts 1. ģimnāzijā, Preiļu Valsts ģimnāzijā, Gulbenes Valsts ģimnāzijā, Gulbenes 1. vidusskolā, Ogres Valsts ģimnāzijā, Rīgas Klasiskajā ģimnāzijā, Cēsu pilsētas vidusskolā un Ādažu Brīvajā Valdorfa skolā. Lekcijās skolēni tika iepazīstināti ar dažādām pētījumu tēmām, kā – šūnu pētniecība, jaunu ārstniecības metožu izstrāde, trīsdimensiju attēlu iegūšana ar lāzera stara palīdzību, jaunu zāļu vielu pētījumiem, cilmes šūnas un daudzām citām.

Zinātnieku nakts “Radošā zinātne”

2016. gadā apritēja vienpadsmit gadi kopš visā Eiropā tiek rīkota īpaša akcija – Zinātnieku nakts. To atzīmēja 30. septembrī, aicinot ikvienu interesentu iepazīt aizraujošo zinātnes pasauli – tikties ar zinātniekiem, doties uz zinātnes centriem un augstskolām, kur sagatavo nākamos zinātniekus, kā arī piedalīties zinātniskās prezentācijās, interaktīvās nodarbībās un citās interesantās aktivitātēs.

Atzīmējot Zinātnieku nakti, Rīgas Tehniskā universitāte sagatavoja īpašu programmu UNESCO Asociēto skolu projekta skolu audzēkņiem sadarbībā ar UNESCO LNK, Latvijas Nacionālo bibliotēku, AS „Latvenergo” Enerģētikas muzeju, Latvijas Nacionālo bibliotēku un citiem partneriem.

Programmas ietvaros norisinājās zinātnes šovs “Tā ir fizika vai ķīmija?” sadarbībā ar Laboratorium.lv, zinātniskās darbnīcas “Zinātnei pa pēdām”, “Ķīmija dzīvē”, “Baktreīālā elektrolīze” un Latvenergo radošā laboratorija. Īpaša darbnīca “Skaņu dīdīšana” notika Latvijas Nacionālās bibliotēkas ierakstu studijā. Savukārt Latvenergo Enerģētikas muzejā bija iespēja uzzināt par UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā iekļautās Eduarda Krauca fotonegatīvu uz stikla pamatnes kolekciju „Ķeguma spēkstacijas celtniecības gaita 1936.–1940.”, kā arī noskatīties dokumentālās filmas par Daugavas hidroelektrostaciju būvniecības gaitu un par TEC-2 rekonstrukcijas darbu veikšanu. Muzeja teritorijā notika dažādi Fizmix eksperimenti un izziņošas radošās darbnīcas, kurās ikviena vecuma dalībnieki varēja izmēģināt savu enerģiju. Pasākumi norisinājās arī Jūrmalā un Cēsīs.

Sadarbība ar Daugavpils Universitātes UNESCO katedru

2016. gadā, noslēdzot sadarbības līgumu, Daugavpils Universitāte un UNESCO LNK vienojās turpināt sadarbību izglītības un zinātnes jomā, lai veicinātu sabiedrības ilgtspējīgu attīstību, kā arī apņēmas kopīgi īstenot aktivitātes UNESCO dabas zinātņu programmu ietvaros. Daugavpils Universitāte turpinās darbu pie pedagogu izglītības un tālākizglītības pārorientēšanas uz ilgtspējīgu attīstību, veiks pedagogiskos pētījumus visos līmeņos ar mērķi veicināt izglītību ilgtspējīgai attīstībai un sekmēt to plašu pieejamību un izmantošanu izglītības politikas veidošanā un nodrošinās UNESCO katedras Skolotāju izglītībā un tālākizglītībā par tradīciju un inovāciju mijiedarbību darbību. UNESCO LNK veicinās Daugavpils Universitātes izstrādāto programmu un materiālu aprobēšanu UNESCO Asociēto skolu projekta ietvaros.

UNESCO LNK ar Daugavpils Universitāti sadarbojās starptautiskās konferences “Tradīcijas un inovācijas mijiedarbība bioekonomikas uzplaukumam: Ziemeļu un Baltijas valstu aicinājums izglītības pētījumiem un augstākās izglītības ilgtspējīgumam” (2016. gada 4.–5. oktobris) organizēšanā. Konferences mērķis bija stiprināt sadarbību ilgtspējīgas izglītības un zinātnes attīstībai. Konferences plenārsēdē, kas veltīta ilgtspējas problēmu risinājumiem augstākajā izglītībā, uzstājās UNESCO LNK ģenerālsēkretāre Baiba Moļņika, prezentējot Globālo rīcības plānu “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”.

UNESCO Kultūras programmas īstenošana

2016. gadā UNESCO LNK darbības stratēģijā noteiktais prioritārais darbības virziens, kas paredz aizsargāt, attīstīt un nodot nākamajām paaudzēm mantojumu, tika īstenots, pilnveidojot normatīvo ietvaru un stiprinot materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma vērtību labu pārvaldību un veicināšanu. Pieņemts un spēkā stājies Nemateriālā kultūras mantojuma likums, kā arī veikts nozīmīgs ekspertu darbs un sabiedrības informēšanas aktivitātes likuma sagatavošanai un sekmīgai komunikācijai. Aktualizējot nepieciešamību pēc spēcīgākas kultūras priekšmetu aprites kontroles nacionālā mērogā, uzsākts pievienošanās process UNESCO 1970. gada Konvencijai par kultūras priekšmetu nelikumīgas ieviešanas, izvešanas un īpašumtiesību maiņas aizliegšanu un novēršanu. Vienlaikus izvērtēti UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā iekļauto mantojuma vietu saglabāšanas pārskati, un rosināta diskusija par šo mantojuma vietu tālāko virzību uz UNESCO Pasaules mantojuma sarakstu. Tāpat sekmēta iesaistīto pušu sadarbība suitu kultūrtelpas saglabāšanā un attīstībā, parakstot daudzpusēju nodomu protokolu un uzsākot darbu pie saglabāšanas plāna izstrādes.

Savukārt rīcības virziens, kas paredz padziļināt izpratni par radošumu un kultūru daudzveidības izpausmes veidiem ticis stiprināts, iesaistoties Radošās darbības nedēļas rādī!2016 aktivitātēs sadarbībā ar augstākās izglītības iestādēm un veicinot daudzpusīgu diskusiju ar starptautiskiem ekspertiem, nacionālās kultūrpolitikas veidotājiem, pētniekiem un pilsonisko sabiedrību par UNESCO 2005. gada Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu īstenošanu Latvijā.

Nemateriālais kultūras mantojums

2016. gadā Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma ekspertu un institūciju darbs ticis augstu novērtēts starptautiskā līmenī – Latvija veiksmīgi noslēgusi savu četru gadu darbības termiņu UNESCO Starpvaldību komitejā nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai, starpnozaru mākslas grupa SERDE tika akreditēta kā nevalstiskā organizācija - padomdevēj institūcija UNESCO 2003. gada konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu jautājumos, savukārt Latvijas Kultūras akadēmijā tika apstiprināta UNESCO katedra nemateriālā kultūras mantojuma politikā un tiesībās. Vienlaikus vairāku gadu darbs nacionālās nemateriālā kultūras mantojuma politikas pilnveidē rezultējies pieņemtajā Nemateriālā kultūras mantojuma likumā, kura darba grupā aktīvi darbojās arī UNESCO LNK. Savukārt kopīgā sadarbībā UNESCO LNK un Latvijas Nacionālajam kultūras centram 2016. gadā izdota publikācija „Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana: Latvijas pieredze”. Publikācija atspoguļo nacionālo kultūrpolitikas procesu attīstību nemateriālā kultūras mantojuma nozarē, it īpaši uzsverot izglītības aktivitāšu un nevalstisko organizāciju lomu.

Starptautiskā Baltijas valstu konference “Dziesmu un deju svētki rītdienai” (2016. gada 2. novembris)

2016. gada 2. novembrī Rīgas Latviešu biedrības namā notika Latvijas Nacionālā kultūras centra, Latvijas Kultūras akadēmijas un UNESCO LNK kopīgi rīkotā starptautiskā Baltijas valstu konference „Dziesmu un deju svētki rītdienai”, kas bija veltīta Baltijas Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanai un attīstībai. Konferencē piedalījās Dziesmu un deju svētku tradīcijas pētnieki un svētku kustībā iesaistītie eksperti no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas. Konferencē tika prezentēti Valsts pētījumu programmas “Latvijas kultūras tradīciju ilgtspēja inovatīvā vidē (“Habitus”)” rezultāti, kas atspoguļo Latvijas, Lietuvas un Igaunijas dažādās attīstības stratēģijas svētku tradīcijas saglabāšanā, izceļot gan kopīgās, gan atšķirīgās iezīmes. Konferences darba grupās eksperti no visām Baltijas valstīm diskutēja par priekšnoteikumiem tradīcijas attīstībai un ilgtspējai, analizēja riskus, kas apdraud tradīciju, modelēja Dziesmu un deju svētku nākotnes attīstības vīziju, kā arī sprieda par vienotas indikatoru sistēmas izveidi tradīcijas monitoringam. Konference iezīmēja Baltijas Dziesmu un deju svētku tradīcijas četru gadu izvērtēšanas ciklu, ko koordinē Baltijas valstu komiteja Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanai un attīstībai.

Suitu kultūrtelpas saglabāšana

2016. gada 17. augustā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā kultūras ministre Dace Melbārde, Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore Signe Pujāte, UNESCO LNK ģenerālsekretāra p.i. Baiba Moļņika, Alsungas novada domes priekšsēdētājs Aivars Sokolovskis, Kuldīgas novada domes priekšsēdētāja Inga Bērziņa, Ventpils novada domes priekšsēdētājs Aivars Mucenieks un biedrības "Etniskās kultūras centrs "Suiti"" valdes priekšsēdētāja Dace Martinova parakstīja nodomu protokolu par sadarbību suitu kultūrtelpas saglabāšanā.

Nodomu protokols paredz turpināt iesākto sadarbību, rūpējoties par suitu kultūrtelpas saglabāšanu, kas kopš 2009. gada iekļauta UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā. Savstarpējās vienošanās pamatā ir apņemšanās veidot labvēlīgus nosacījumus un atbalstīt suitu kopienu tās centienos praktizēt un nodot tālāk nākamajām paaudzēm savu nemateriālo kultūras mantojumu. Par prioritārām sadarbības jomām noteikta izglītība, kā arī vietējās kopienas, jo īpaši bērnu un jauniešu iesaiste sava mantojuma apzināšanā, praktizēšanā, izpētē, popularizēšanā un tālāk nodošanā. Nodomu protokols arī paredz, ka iesaistītās puses izstrādā suitu kultūrtelpas saglabāšanas un attīstības plānu jaunajam pārskata periodam (2017.–2019. gads).

UNESCO Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu dalībvalstu Ģenerālās asamblejas 6. sesija

No 2016. gada 30. maija līdz 1. jūnijam vairāk nekā 500 UNESCO Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu (Konvencija) dalībvalstu pārstāvji pulcējās Parīzē, lai Konvencijas Ģenerālās asamblejas 6. sesijā lemtu par UNESCO darbu Konvencijas īstenošanā, nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas nozīmi ilgtspējīgai attīstībai un dalībvalstu ievēlēšanu darbam Starptautību komitejā nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai (Komiteja).

Par Ģenerālās asamblejas būtiskāko un visvairāk diskutēto jautājumu kļuva nemateriālā kultūras mantojuma nozīme ilgtspējīgai attīstībai. Ģenerālā asambleja lēma par jaunas nodaļas iekļaušanu Konvencijas īstenošanas vadlīnijās, aicinot dalībvalstis savās nacionālajās politikās ņemt vērā nemateriālā kultūras mantojuma saikni ar tādām politikas veidošanas jomām kā pārtikas drošība, veselības aprūpe, izglītība, dzimumu līdztiesība, ekonomiskā attīstība un nodarbinātība, tūrisms un dabas resursu izmantošana, klimata pārmaiņas un miera uzturēšana.

Ģenerālās asamblejas laikā notika arī nevalstisko organizāciju (NVO) akreditācija. Par jaunām Konvencijas akreditētajām NVO kļuva 24 organizācijas, tostarp starpnozaru mākslas grupa SERDE, kas ir pirmā NVO no Latvijas, kā arī Baltijas valstīm, kas kļuvusi par oficiāli akreditētu partneri UNESCO Konvencijas īstenošanā. Kopumā patlaban ir akreditētas 164 NVO no dažādiem pasaules reģioniem un valstīm.

Latviju Ģenerālajā asamblejā pārstāvēja Latvijas Kultūras akadēmijas docente Dr. art. Anita Vaivade un Latvijas pastāvīgās pārstāvniecības UNESCO otrā sekretāre Una Ķepīte. Latvijas delegācija sesijas laikā puda atzinību UNESCO Sekretariāta darbam Konvencijas īstenošanā, kā arī vērsa uzmanību uz nepieciešamību veicināt dažādu valstu pieredzes apmaiņu nacionālo politiku veidošanā, izcēla sabiedrības iesaistes un NVO sadarbības tīklu nozīmi. Pamatojoties uz Latvijas sniegto priekšlikumu, Ģenerālās asamblejas lēmumos ietverts aicinājums stiprināt sadarbību starp UNESCO Sekretariātu un UNESCO katedrām, kas darbojas nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas jomā.

Ģenerālās asamblejas 6. sesijā tika sniegts ziņojums par Komitejas darbu pēdējos divos gados un izteikta īpaša pateicība tām Komitejas dalībvalstīm, kas darbojās Komitejas birojā. Latvija šādu papildu pienākumu veica 2014. gadā. Tāpat arī tika izteikta pateicība Dr. art. Anitai Vaivadei par Komitejas 2014. gada sesijā veiktajiem galvenā ziņotāja pienākumiem. Līdz ar Ģenerālās asamblejas sesiju noslēdzās Latvijas četru gadu darbs Komitejā, pildot tās locekļa pienākumus no 2012. līdz 2016. gadam.

Materiālais kultūras mantojums

UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālais saraksts

2016. gadā noslēdzās UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālā saraksta (Saraksts) izvērtēšanas cikls. Reizi piecos gados par Sarakstā iekļautajām mantojuma vietām atbildīgās institūcijas iesniedz pārskatus par to, kādi pasākumi veikti, lai saglabātu vietas īpašas nozīmes universālo vērtību un izstrādātu un pilnveidotu tās aizsardzībai piemērotu pārvaldības sistēmu. Vienlaikus tiek izsludināta arī iespēja pieteikt jaunas mantojuma vietu nominācijas iekļaušanai Sarakstā.

UNESCO LNK Asambleja iepazinās ar 2015. gadā ekspertu veikto izvērtējumu un slēdzieniem par divu jauno mantojuma vietu pieteikumiem Sarakstam - Raunas Staburagu un Raunas pilsdrupām. Asambleja lēma abas pieteiktās vietas Sarakstā neiekļaut.

UNESCO LNK Asambleja izvērtēja arī trīs Sarakstā jau iekļauto mantojuma vietu – Grobiņas arheoloģiskā ansambļa, Daugavas loku un Kuldīgas vecpilsētas Ventas senlejā – iesniegtos pārskatus par mantojuma vērtību saglabāšanu, ko atbildīgās institūcijas bija sagatavojušas un iesniegušas UNESCO LNK 2015. gada nogalē. UNESCO LNK Asambleja lēma, ka veiktie mantojuma aizsardzības,

saglabāšanas un popularizēšanas pasākumi visās trīs mantojuma vietās ir bijuši veiksmīgi, lai saglabātu attiecīgo vietu īpašas nozīmes universālo vērtību.

2016. gadā UNESCO LNK pārstāvji piedalījās Sadarbības padomes Grobiņas novada arheoloģiskā mantojuma saglabāšanai un attīstībai darbā, diskutējot ar iesaistītajām pusēm par nominācijas sagatavošanu UNESCO Pasaules mantojuma sarakstam. UNESCO LNK atbalstīja arī Grobiņas novada pašvaldības organizēto foto konkursu "Grobiņas arheoloģiskais ansamblis – vakar un šodien", nodrošinot balvas konkursa laureātiem un informatīvi atbalstot konkursu.

Sadarbība ar Kuldīgas novada pašvaldību 2016. gadā, izceļot Kuldīgas vecpilsētas un Ventas senlejas vērtības, īstenota gan noslēdzot sadarbības līgumu starp UNESCO LNK, Kuldīgas novada pašvaldību un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju par nominācijas sagatavošanu UNESCO Pasaules mantojuma sarakstam, gan atbalstot pašvaldības iniciatīvas mantojuma izglītībā. UNESCO LNK iesaistījās Kuldīgas pilsētas spēles sagatavošanā, nodrošinot vienu mantojuma vērtību iepazīšanai veltītu darbnīcu gan jauniešiem paredzētajā pilsētas spēlē, kas tika organizēta 2016. gada 19. maijā, gan Kultūras mantojuma dienu ietvaros rīkotajā pilsētas spēlē 2016. gada 10. septembrī. UNESCO Kuldīgas pilsētas spēli atbalstīja, nodrošinot informatīvo atbalstu un balvas spēles dalībniekiem.

UNESCO LNK 2016. gadā Daugavas loku mantojuma vērtību izcelšanā un veicināšanā sadarbojās ar Daugavpils un Krāslavas novada pašvaldībām un citām iesaistītajām pusēm, piedaloties dabas parka "Daugavas loki" konsultatīvajā padomē, kā arī veicinot diskusiju par mantojuma vietas ilgtspējīgu pārvaldību un pārdomātu virzību nominācijas izstrādei UNESCO Pasaules mantojuma sarakstam.

Latvijas pievienošanās process UNESCO 1970. gada Konvencijai par kultūras priekšmetu nelikumīgas ieviešanas, izvešanas un īpašumtiesību maiņas aizliegšanu un novēršanu

Pamatojoties uz atkārtotiem UNESCO sekretariāta aicinājumiem Latvijas atbildīgajām valsts institūcijām izvērtēt iespējas pievienoties UNESCO 1970. gada Konvencijai par kultūras priekšmetu nelikumīgas ieviešanas, izvešanas un īpašumtiesību maiņas aizliegšanu un novēršanu (Konvencija), UNESCO LNK Asambleja pieņēma lēmumu par nepieciešamību tuvākajā laikā ratificēt Konvenciju un veicināt starpinstitutionālu sadarbību sekmīgam pievienošanās procesam.

No 2016. gada 19. līdz 22. oktobrim notika Kultūras ministrijas, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas un UNESCO LNK pārstāvju darba vizīte uz Romu (Itālija) pieredzes apmaiņai Konvencijas ratifikācijā un piemērošanā. Darba vizītē piedalījās arī kultūras ministre Dace Melbārde.

Pieredzes apmaiņas vizītē tika organizētas vairākas nozīmīgas tikšanās, kurās bija iespēja iepazīties ar Itālijas bagāto pieredzi kultūras mantojuma aizsardzībā un senlietu nelikumīgas tirdzniecības ierobežošanā, kā arī vienoties par sadarbības iespējām labās prakses pārņemšanai.

Lai apspriestu kultūras pieminekļu un mākslas priekšmetu aizsardzības jomas jautājumus, kas ir īpaši aktuāli Latvijai, gatavojoties pievienoties Konvencijai, kā arī UNIDROIT Konvencijai par zagtu vai nelegāli izvestu kultūras priekšmetu atgūšanu, tika organizēta tikšanās ar Starptautiskā privāttiesību unifikācijas institūta (UNIDROIT) sekretariāta vadību. Tikšanās laikā Latvijas delegācija iepazinās ar Konvencijām un to savstarpējo sasaisti, kā arī ar procedūrām, kas jāveic un jāņem vērā ratifikācijas laikā.

Vizītes ietvaros Latvijas delegācija tikās arī ar īpašo Itālijas kultūras mantojuma aizsardzības policijas vienības – karabinieru – vadību, lai gūtu ieskatu praktiskajā pieredzē abu Konvenciju piemērošanā un kultūras vērtību aprites monitoringā. Darba vizītes laikā notika arī tikšanās ar Itālijas Republikas kultūras mantojuma un tūrisma ministru Dario Frančeskini, kurš apliecināja gatavību atbalstīt Latviju kultūras mantojuma ekspertu izglītošanā, kā arī veicināt studentu apmaiņu.

Kultūras izpausmju daudzveidība

UNESCO kultūrpolitikas eksperta Šarla Valrāna vizīte Latvijā. Seminārs “Kultūra attīstībai – kā to īstenot, kā to izmērīt?”

UNESCO kultūrpolitikas eksperts, Kanādas kultūru daudzveidības koalīcijas ģenerāldirektors Šarls Valrāns Latvijā viesojās no 2016. gada 15. līdz 16. martam. Viņam ir vairāk nekā 20 gadu pieredze kultūrpolitikas veidošanā kā nacionālā, tā starptautiskā līmenī. Ievērojamu daļu savas profesionālās karjeras viņš veltījis starptautiskās sadarbības jautājumiem, kas saistīti ar kultūras attīstības projektu īstenošanu dažādās pasaules valstīs. Daudzus gadus Š. Valrāns darbojies arī mediju jomā, strādājis Kvebekas televīzijā, Radio Kanāda un Kanādas raidorganizāciju korporācijā.

2016. gada 16. martā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā Š. Valrāns uztājās ar lekciju par kultūras advokatūru dažādos politikas līmeņos, kas notika semināra “Kultūra attīstībai – kā to īstenot, kā to izmērīt?” ietvaros. Š. Valrāns savas lekcijas laikā sniedza ieskatu kultūras statistikas aktualitātēs un pievērsās kultūras daudzveidības lomai vietējās kopienas identitātes saglabāšanā, pilsētu un reģionu ekonomiskajā attīstībā un sociālajā iekļaušanā. Semināra otrā daļa tika veltīta Latvijas pieredzes stāstu analīzei, kurā uztājās vietējie pētnieki un eksperti, stāstot par līdzšinējiem kultūras ietekmes pētījumiem, Latvijas pieredzi kultūras procesu mērīšanā un indikatoru izvēles problēmām. Semināra noslēgumā ekspertu panelis diskutēja par to, vai kultūra Latvijā tiek izmantota kā instruments citu politikas pamatnostādņu īstenošanai un kāda ir pieredze izglītības, ekonomikas, reģionālās attīstības jomās.

Š. Valrāns savas vizītes ietvaros tikās ar Kultūras ministri Daci Melbārdi un nacionālās kultūrpolitikas veidotājiem, lai diskutētu par aktualitātēm nozarē, kā arī apmeklēja kultūrizglītības iestādes Rīgā un Cēsu pilsētas pašvaldību, lai iepazītos ar kultūrizglītības labās prakses piemēriem un pašvaldību darbu radošo industriju veicināšanā.

Radošās darbības nedēļa radi! 2016

UNESCO LNK bija Radošās darbības nedēļas radi!2016 stratēģiskais partneris. Nedēļas ietvaros Latvijas UNESCO LNK kopā ar sadarbības partneriem rīkoja vizuālizpratnes jautājumiem veltītus pasākumus un aicināja tajos piedalīties skolotājus, skolotāju izglītotājus un citus interesentus.

2016. gada 25. maijā tika rīkota konference “Kultūras un mākslas izglītība: Radi sevi skolā!” ar mērķi rosināt izpratni un interesi par radošo un kultūras industriju iespējām izglītības attīstībā, iepazīstot jaunākās tendences, labāko ārvalstu pieredzi un izceļot Latvijas sasniegumus. Tajā tika prezentēta Eiropas Komisijas darba grupas izveidota labās prakses rokasgrāmata par vienu no 8 mūžizglītības kompetencēm „Kultūras izpratne un izpausmes”, kurā kā Eiropas labā prakse ir izcelta arī radošās darbības nedēļa radi!. Konferences dalībnieki tika ieiepazīstināti ar 2015. gadā izveidoto Eiropas Mākslas un kultūras izglītības observatoriju sadarbības tīklu, kurā Latviju pārstāv Latvijas Kultūras akadēmija, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija un Latvijas Universitāte. Konferencē augstskolas, kas saistītas ar kultūru, mākslu un izglītību, prezentēja savu pētniecisko pieredzi šajās jomās. Konferenci rīkoja UNESCO LNK sadarbībā ar Latvijas Nacionālo kultūras centru un Latvijas augstskolām.

Nedēļas pasākumos Latvijā viesojās arī profesors Ernsts Vāgners – UNESCO katedras koordinators Erlangenas–Nirnbērgas universitātē un Eiropas Mākslas un kultūras izglītības observatoriju sadarbības tīkla iniciators. Vizītes laikā E. Vāgners uztājās konferencē “Kultūras un mākslas izglītība: Radi sevi skolā!” un diskusijā par Eiropas Vizuālizpratnes vadlīnijām, kā arī tikās ar Valsts izglītības satura centra pārstāvjiem un Latvijas Universitātes un Latvijas Kultūras akadēmija rektoriem.

UNESCO Komunikāciju un informācijas programmas īstenošana

2016. gadā UNESCO Komunikācijas un informācijas programmas ietvaros aktīvs darbs tika veltīts medijpratības un informācijpratības veicināšanai – Latvijā tika rīkots 2. Eiropas Medijpratības un informācijpratības forums, savukārt pirms tam notika vairākas partneru tikšanās un viens nacionāla mēroga pasākums skolotājiem, bibliotekāriem, NVO un citiem interesentiem. Latvija aktīvi iesaistījās arī UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” izvērtēšanas procesā, kā arī aktīvi darbojās pie kopīgas Baltijas valstu nominācijas „Baltijas valstu Sibīrijā rakstīto vēstuļu uz bērza tāss kolekcija (1941–1965)” sagatavošanas iesniegšanai UNESCO programmas „Pasaules atmiņas” starptautiskajā reģistrā. Dažāda veida aktivitātes tika rīkotas arī tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībniekiem, kas ir nozīmīgi UNESCO LNK partneri UNESCO programmu īstenošanā Latvijā.

UNESCO programma „Pasaules atmiņa”

UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” īstenošana Latvijā ir viena no UNESCO LNK darba prioritātēm ar mērķi apzināt Latvijas nozīmīgāko dokumentāro mantojumu un veicināt tā aizsardzību, pieejamību un atpazīstamību Latvijā un starptautiski. Programma „Pasaules atmiņa”, izceļot konkrētus dokumentārā mantojuma objektus, rosina valstis un sabiedrību kopumā domāt, pārcilāt atmiņas un padziļināti izprast dažādus vēsturiskus jautājumus, kā arī padarīt pieejamu un izprotamu daudzveidīgo un bagātīgo dokumentāro mantojumu nacionālā un starptautiskā mērogā. Aizvadītajā gadā tika īstenotas aktivitātes, lai, sadarbībā ar atmiņas institūcijām un partneriem, sekmētu dokumentārā mantojuma saglabāšanu, atpazīstamību un satura pieejamību plašākai sabiedrībai gan nacionālā, gan starptautiskā mērogā.

Latvijas iesaiste UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” izvērtēšanā

UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” ietvaros, kopš dibināšanas 1992. gadā, risināti gan praktiski saglabāšanas un pieejamības jautājumi, gan digitalizācijas radīti izaicinājumi praktiķu un politikas veidotāju līmenī, gan arī dokumentārā mantojuma interpretācijas un popularizēšanas aspekti, īpaši starptautiskā mērogā. 2016. gadā, gatavojoties programmas 25. gadadienai, UNESCO aicināja dalībvalstis un ekspertus aktīvi iesaistīties programmas „Pasaules atmiņa” izvērtējumā. Dalībvalstis sagatavoja priekšlikumus turpmākajiem programmas attīstības virzieniem, kā arī viedokli par iespējamiem precizējumiem programmas vadlīnijās. UNESCO LNK izstrādāja un iesniedza priekšlikumus sadarbībā ar UNESCO LNK Zināšanu programmu padomi, ekspertiem un atmiņas institūcijām.

Baltijas valstu nominācija UNESCO programmas „Pasaules atmiņas” starptautiskajam reģistram

2016. gadā noslēdzās darbs pie Baltijas valstu kopīgās nominācijas „Baltijas valstu Sibīrijā rakstīto vēstuļu uz bērza tāss kolekcija (1941–1965)” pieteikuma sagatavošanas UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” starptautiskajam reģistram.

Iniciatīva par Baltijas kolekcijas izveidi nāca no Latvijas puses, pēc tam, kad UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā 2009. gadā tika iekļautas Latvijas atmiņas institūcijās apzinātās 19 Sibīrijā uz bērza tāss rakstītas vēstules. Nominācija tika papildināta 2013. gadā, iekļaujot vēl jaunatrstas 24 vēstules. Latvijā apzinātās vēstules glabājas Aizkraukles Vēstures un mākslas muzejā, Daugavas muzejā, Latvijas Okupācijas muzejā, Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā, Madonas novadpētniecības un mākslas muzejā, Rakstniecības un mūzikas muzejā, Talsu novada muzejā un Tukuma muzejā.

Nominācijas sagatavošana notika, sadarbojoties Tukuma muzejam un visiem vēstuļu glabātājmuzejiem, Viļņas Genocīda un pretošanās kustības dalībnieku izpētes centram un visām Lietuvas vēstuļu glabātājinstitūcijām, Igaunijas Okupāciju muzejam, iesaistītajām institūcijām un Baltijas valstu UNESCO Nacionālo komisijām. No 2016. gada 28.-29. aprīlim Tallinā norisinājās pēdējā darba grupas klātienēs tikšanās par nominācijas sagatavošanu pirms tā iesniegšanas „Pasaules atmiņa” starptautiskajā reģistrā.

Baltijas valstu kopīgi izstrādātā nomināciju „Baltijas valstu Sibīrijā rakstīto vēstuļu uz bērza tāss kolekcija (1941–1965)” veido unikāla 103 dokumentu kolekcija no 21 Igaunijas, Latvijas un Lietuvas atmiņu institūcijas. Kolekcijā ietvertas vēstules, kas rakstītas uz bērza tāss laika posmā no 1941. līdz 1965. gadam. Vēstules, apsveikumus, kartiņas un piezīmes uz bērza tāsīm rakstījuši Sibīrijā noņemtie un ieslodzītie iedzīvotāji no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas. Kopīgi izstrādātais pieteikums UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” starptautiskajam reģistram ir veicinājis pievēršanos Baltijas valstu kopīgās vēstures pētniecības jautājumiem. Sagatavotais pieteikums aicina turpināt padziļinātu Baltijas reģiona 20. gadsimta vēstures pētniecību, dokumentārā mantojuma interpretācijas un komunikācijas darbu arī starptautiskā mērogā.

Izstādes „Nevar nerakstīt” noslēguma pasākums “Sibīrijā rakstītas vēstules uz bērza tāss” (2016. gada 29. marts)

Izstāde „Nevar nerakstīt” Latvijas Nacionālajā bibliotēkā bija apskatāma no 2015. gada 17. novembra līdz 2016. gada 29. martam, un tika veltīta trim neparastām epizodēm rakstītā vārda vēsturē: brāļu draudžu rokraksta literatūrai Vidzemē 18. gs. vidū; drukas aizliegumam Latgalē 19. gs. otrajā pusē; Sibīrijā uz bērza tāss rakstītām vēstulēm padomju represiju apstākļos 20. gs. 40. gados.

Viens no trijiem izstādes tematiskajiem pasākumiem bija „Sibīrijā rakstītas vēstules uz bērza tāss”, uz ko īpaši tika aicināti represēto biedrību pārstāvji, ar vēstulēm un šīm atmiņām saistīti cilvēki un viņu tuvinieki. Pasākumā vēstulēs rakstīto ar lasījumiem uz iedzīvināja Dailes teātra aktieri Mārtiņš Počs un Ērika Eglija. Par muzikālo noskaņu rūpējās Jāzeps Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas profesors pianists Ventis Zilberts. Ar šo pasākumu izstāde „Nevar nerakstīt” tika noslēgta.

Medijpratības un informācijpratības veicināšana

UNESCO savā darbā aktīvi uzsver, ka informācijas pieejamība un prasmes to izmantot ir nozīmīgs priekšnosacījums sabiedrības attīstībai un labklājības veicināšanai. Daudzu gadu laikā par šiem jautājumiem ir izstrādāti dažādi dokumenti, kā arī izveidots vienots UNESCO koncepts par medijpratību un informācijpratību.

Latvija UNESCO darbības ietvaros šiem jautājumiem sāka pievērsties, jau līdzdarbojoties UNESCO programmā „Informācija visiem” un Pasaules Informācijas sabiedrības samita aktivitātēs, bet aktīva iesaiste aizsākās 2014. gadā, kad šie jautājumi tika aktualizēti Pirmajā Eiropas Medijpratības un informācijpratības forumā Parīzē. 2016. gadā Latvijā tika rīkots 2. Eiropas Medijpratības un informācijpratības forums, savukārt pirms tam notikušas vairākas partneru tikšanās un viens nacionāla mēroga pasākums.

Pasākums „Mediju un informācijas pratība ilgtspējīgai attīstībai – no koncepta līdz praksei” (2016. gada 10. marts)

UNESCO LNK iesaistījās E-prasmju nedēļas aktivitātēs, rīkojot pasākumu „Mediju un informācijas pratība ilgtspējīgai attīstībai – no koncepta līdz praksei”. Pasākums tika veltīts medijpratības un informācijpratības jautājumiem un šī koncepta izpratnei pasaulē un Latvijā dažādās mērķa grupās. Pasākumā eksperti sniedza ieskatu gan medijpratības un informācijpratības konceptā un tā nozīmē mediju politikas pamatnostādņēs, gan aktuālajos pētījumos par tehnoloģiju un interneta lietojumu bērnu un jauniešu vidū.

Pasākuma laikā notika diskusija par medijpratības un informācijpratības nozīmi ilgtspējīgas attīstības veicināšanā, tās daudzdimensionālo klātbūtni dažādās dzīves jomās, izceļot formālo un neformālo izglītību, un bibliotēku un skolotāju kā mediatoru nozīmīgo lomu mediju un informācijas pratības veicināšanā bērniem un jauniešiem, kā arī digitālās starppaaudžu plaisas mazināšanā. Pasākumā piedalījās vairāk nekā 80 dalībnieku – izglītības pārvalžu pārstāvji, skolotāji, bibliotekāri, vecāku nevalstisko organizāciju pārstāvji, valsts un pašvaldību institūciju pārstāvji, nozares eksperti un citi interesenti.

2. Eiropas Medijpratības un informācijpratības forums (2016. gada 27.–29. jūnijs, Rīga)

2. Eiropas Medijpratības un informācijpratības forumu (Forums) rīkoja UNESCO Sekretariāts, Eiropas Komisija un Globālā alianse sadarbībai medijpratības un informācijpratības jomā sadarbībā ar Latvijas Republikas valdību. Forumā mērķis bija veicināt nacionālo medijpratības un informācijpratības politiku īstenošanu un ieviešanu Eiropā un pasaulē, stiprinot institūciju, organizāciju, korporāciju, profesionāļu un sabiedrības iesaisti un sadarbību.

Lai nodrošinātu pēc iespējas plašu Latvijas institūciju iesaisti Forumā rīkošanā, UNESCO LNK Asambleja pieņēma lēmumu par Forumā koordinācijas darba grupas izveidi. Koordinācijas darba grupas uzdevums bija nodrošināt nozaru pārstāvniecību un institūciju iesaisti Forumā saturiskajā un tehniskajā plānošanā. Darba grupas sastāvā tika pārstāvēta Kultūras ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Ārlietu ministrija, Aizsardzības ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, UNESCO Mediju un informācijas pratības katedra Latvijas Universitātē, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Valsts izglītības satura centrs, Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija, Baltijas Mediju izcilības centrs un UNESCO LNK.

2016. gada 1. jūnijā notika Forumā koordinēšanas darba grupas pārstāvju Viktora Makarova (Ārlietu ministrija), Baibas Moļņikas (UNESCO LNK), Gunas Spuravas (Latvijas Universitāte) tikšanās ar UNESCO Sekretariāta pārstāvjiem UNESCO galvenajā mītnē Parīzē. Tikšanās laikā tika pārrunāti Forumā saturiskie un organizatoriskie jautājumi, kā arī analizēta rekomendāciju pieņemšanas gaita un iecere UNESCO pieņemt rezolūciju par Medijpratībai un Informācijpratībai veltītu nedēļu.

2. Eiropas Medijpratības un informācijpratības forums norisinājās no 2016. gada 27.–29. jūnijam Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Tā darbs tika organizēts piecās pamatsesijās un deviņās darba grupās, lai nodrošinātu pēc iespējas plašāku jautājumu aktualizēšanu un nozares iesaistīto pušu iesaisti.

Forumā galvenie uzdevumi bija:

- Raksturot medijpratības un informācijpratības situāciju Eiropā (apzināt progresu, svarīgākos pašreizējos projektus un iezīmēt nozīmīgākos izaicinājumus);
- Sekmēt kopīgas rīcības ietvara izveidi medijpratības un informācijpratības politikas un stratēģijas jautājumos, lai panāktu sadarbību starp Eiropas institūcijām, organizācijām, korporācijām, pilsonisko sabiedrību un profesionālajām organizācijām;
- Izveidot sadarbību starp Eiropas un citu reģionu iniciatīvām visā pasaulē;
- Veicināt kopēju medijpratības un informācijpratības pētniecības programmu Eiropā, kas veicinātu sadarbību starp politikas veidotājiem un zinātnisko un akadēmisko sektoru.

Forums Rīgā pulcēja vairāk nekā 100 dalībniekus no ārvalstīm un Latvijas - NVO pārstāvjus, pētniekus, informācijas un mediju jomas profesionāļus, pedagogus, privātā sektora organizācijas, tai skaitā, sociālos medijus, valdības un politikas veidotājus, bibliotēku un citu iestāžu pārstāvjus, kas ikdienā darbojas ar medijpratības un informācijpratības attīstību un šī koncepta ieviešanu praksē.

Forumā laikā tika izstrādāti Rīgas ieteikumi par medijpratību un informācijpratību mainīgā mediju un informācijas vidē (*Riga Recommendations on Media and Information Literacy in a Shifting Media and Information Landscape*), kurās UNESCO dalībvalstis un ieinteresētās puses (interneta un tehnoloģiju uzņēmumi, izglītotāji, bibliotekāri, žurnālisti, izdevēji u.c.) aicināti atzīt, ka medijpratība un informācijpratība ir dzīves kodols, kas var likt pamatus ilgtspējīgai attīstībai.

Forumā rīkošana Latvijā bija nenovērtējama iespēja izcelt nacionāla mēroga projektus, iniciatīvas un pieredzi, kā arī stiprināt vietējo ekspertu un nozares praktiķu kapacitāti medijpratības un informācijpratības jomā. Tas sniedza arī nenovērtējamu ieguldījumu medijpratības un informācijpratības jautājumu aktualizēšanā Latvijā, kā arī iesaistīto pušu un nozares pārstāvju sadarbības stiprināšanā turpmākas kopīgas politikas un iniciatīvu īstenošanā.

Sadarbība ar Latvijas Universitātes UNESCO katedru medijpratības un informācijpratības jautājumos

Kopš 2015. gada beigām Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas nodaļa ir ieguvusi UNESCO Medijpratības un informācijpratības katedras statusu, kas turpmāk darbosies UNESCO un ANO Civilizāciju Alianses starptautiskajā universitāšu tīklā medijpratībai un informācijpratībai un starpkultūru dialogam.

UNESCO katedra medijpratības un informācijpratības jautājumos ir viens no Latvijas mediju politikas pamatnostādņu 2016.–2020. gadam īstenotājiem medijpratības un informācijpratības veicināšanā Latvijā. Tāpēc 2016. gada 8. decembrī Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar Latvijas Universitātes UNESCO katedru, UNESCO LNK un citiem partneriem, rīkoja semināru publisko bibliotēku speciālistiem „Medijpratība un informācijpratība publiskās bibliotēkas ikdienā”. Semināra mērķis bija uzsvērt, ka bibliotēkai, kā nozīmīgam informācijas avotam un zināšanu apmaiņas telpai, ir būtiska loma medijpratības un informācijpratības veicināšanā. Seminārā tika analizēti svarīgākie aspekti par šī koncepta daudzdimensionālo klātbūtni bibliotekāra ikdienas darbā. Seminārā ar priekšlasījumiem uzstājās UNESCO LNK, Kultūras ministrijas, Latvijas Universitātes UNESCO katedras, Nacionālā kino centra pārstāvji.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas tīkls „Stāstu bibliotēkas”

2016. gadā UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” ietvaros tika rīkotas dažādas aktivitātes un pasākumi, kas bija veltīti vietējā kultūras mantojuma apzināšanai un tā pieejamības nodrošināšanai vietējā sabiedrībā. Stāstniecība UNESCO darbības kontekstā tiek uzskatīta gan par vērtību un saglabājamu kultūras mantojuma daļu, gan par nozīmīgu metodi sabiedrības saliedēšanai un zināšanu aktualizēšanai, iedzīvinot fiksētās informācijas lietojumu un veidojot sinerģiju starp dažādiem mantojuma veidiem.

Seminārs „Garamantas dzimtajā valodā un dzimtajos dialektos” (2016. gada 22. februāris)

Seminārs „Garamantas dzimtajā valodā un dzimtajos dialektos”, tika rīkots, atzīmējot Starptautisko dzimtās valodas dienu, un tā mērķis bija diskutēt par aizvadīto tīkla darbības gadu, analizēt īstenoto stāstu pasākumu praksi, kā arī plānot turpmāko aktivitāšu plānu 2016. gadā, īpaši izceļot vietējā mantojuma apzināšanu un Latviešu folkloras krātuves (LFK) materiālu izziņu. Seminārā par LFK digitālo arhīvu GARAMANTAS.LV, kā arī Starptautiskajai dzimtās valodas dienai veltīto akciju „Valodas talka” stāstīja LFK digitālā arhīva garamantas.lv pārstāve Digne Ūdre. Ar prezentāciju par UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” atskaišu izvērtējumu uzstājās LFK pētnieks Guntis Pakalns, savukārt noslēgumā prezentācijā „Darāmā daina un darināmais stāsts: stāstīšanas tradīciju un stāstu aktuālās pārmantošanas problēmas modernitātes ietvarā” Tradicionālās kultūras biedrības „Aprika” vadītāja Māra Mellēna stāstīja par stāstu iedzīvināšanu, latviešu tekstos ietvertajiem simboliem, kodiem un atbildību to lietojumā.

Dalība tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībbibliotēku semināros

UNESCO tīkla „Stāstu bibliotēkas” darbības ietvaros sadarbība starp dalībbibliotēkām un UNESCO LNK ik gadu tiek stiprināta gan UNESCO LNK rīkoto aktivitāšu ietvaros, gan iesaistoties dalībbibliotēku rīkotajos semināros. Piemēram, 2016. gada 9. martā UNESCO LNK Komunikācijas un informācijas sektora vadītāja Evija Maļkeviča un Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Vēstures departamenta galvenā krājuma glabātāja Gunita Baumanē piedalījās seminārā „UNESCO Latvijas dārgumi un vietējā mantojuma izzināšana” Madonas, Cēsaines, Ērgļu, Lubānas, Varakļānu novadu pašvaldību un skolu bibliotēku darbiniekiem, kas norisinājās Madonas novada bibliotēkā. Tajā tika stāstīts par Latvijas mantojumu, kas iekļauts UNESCO, kā arī dažādiem tā komunikēšanas veidiem un sabiedrības iesaisti tā izzināšanā. Savukārt LNVM pārstāve stāstīja par UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas

Nacionālajā reģistrā iekļauto nomināciju „Tradicionālo prasmju un dzīvesveida dokumentēšana Pieminekļu valdes 1924.–1931. gada ekspedīciju fotonegatīvos”. Savukārt 2016. gada 19. maijā Preiļu bibliotēkā UNESCO LNK Komunikācijas un informācijas sektora vadītāja Evija Maļkeviča piedalījās Latgales reģiona bibliotēku darbinieku konferencē „Komunikācija, sadarbība un komandas darbs – ilgtspējīgas izaugsmes pamats”, kurā stāstīja par radoša kultūras mantojuma komunikāciju un tā atbildīgu saglabāšanu vietējā sabiedrībā.

1. Latgales stāstnieku festivāls un UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” vasaras skola Preiļos (2016. gada 22.–24. jūlijs Preiļi)

1. Latgales stāstnieku festivāls pulcēja vietējos stāstniekus, stāstniekus no UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” un citām Latvijas stāstnieku grupām, kā arī vietējās folkloras kopas, stāstnieku kustības atbalstītājus un interesentus. Festivāla ietvaros notika arī ikgadējā UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” vasaras skola.

Festivāla tēma tika veltīta Latgales tradicionālajai keramikai un podniekiem, kā arī stāstiem par šo amatu. Viens no festivāla uzdevumiem bija veidot atpazīstamu un radošu platformu Latgales amatniecības izziņošanai un popularizēšanai, kā arī dažādām latgaliskām izpausmēm mutvārdos, lai stāstos izbaudītu un stiprinātu latgalisko izlokšņu daudzveidību, labskanību un izteiksmes precizitāti.

Festivāls tika atklāts Preiļu Galvenajā bibliotēkā, kur norisinājās arī pirmā vasaras skolas lekcija un praktiskā nodarbība par jokiem un joku stāstiem, kas noslēdzās ar aktivitāti „Čiuļs pret čangali – svīd ar jūku”. Pirmā vakara kulminācija bija anekdošu un jautro stāstu vakars, kas norisinājās jauniešu centra „Četri” telpās. Tajā jokus un smieklīgus atgadījumus stāstīja gan lieli, gan mazi stāstnieki. Sarīkojumā piedalījās un pasākuma apmeklētājus ar dziesmām un rotaļām priecēja Līvānu folkloras kopa „Ceruleitis”.

23. jūlijā Jasmuižas estrādē notika lielais stāstu vakars „Lobam lobs stuosts”. Tajā piedalījās Upmalas folkloras ansamblis „Vecvārkava” un viņu stāstniece Bronislava Gavare, Kristiāns Plots no Vārkavas bērnu folkloras kopas „Volyudzeite”, Andris Čakāns no Rugāju novada, Trifina Ovčinnikova no Audriņiem, Anita Rutule no Nagļiem, folkloras kopa „Vīteri” no Rēzeknes, folkloras kopa „Rūtoj” no Preiļiem, kā arī dižākie stāstnieki no Vidzemes, Zemgales un Kurzemes.

Savukārt 24. jūlijā Preiļu Galvenajā bibliotēkā vecākiem ar bērniem bija iespēja apmeklēt pasākumu „Mazi stāsti no lieliem stāstniekiem”, kur UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” stāstniece Ingunā Radziņa, Inga Brūvere un stāstniece no Vidzemes stāstnieku skolas Sanda Salmiņa stāstīja stāstus sanākušajiem klausītājiem.

10. starptautiskais stāstnieku festivāls „Ziv’ Zup” (2016. gada 29.–30. aprīlis, Kuldīga)

29. un 30. aprīlī Kuldīgā Kurzemes kultūras mantojuma centrs, biedrība „Kūrava” jau desmito reizi pulcēja stāstniekus un atbalstītājus uz Kurzemes stāstnieku festivālu „Ziv’ zup”, kas ir senākais stāstnieku festivāls Latvijā. Festivāls tiecas aktualizēt stāstu stāstīšanu kā nozīmīgu mantojuma daļu, izceļot pašus stāstu glabātājus, viņu unikālos stāstus un šīs tradīcijas pārmantošanu no paaudzes paaudzē īpaši Kurzemes reģionā. Tas ik gadu pulcē ne vien vietējos stāstu zinātājus, bet arī citu Latvijas novadu, reizēm arī citu valstu pārstāvjus un interesentus, kas aktīvi darbojas stāstniecības aktualizēšanā un piedalās ar šo tēmu saistītos projektos un iniciatīvās. Festivālā piedalījās gan UNESCO LNK pārstāvji, gan UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībnieki.

5. Zemgales stāstnieku festivāls „Gāž podus Rundālē” (2016. gada 23.–24. septembris, Rundāles novada Pilsrundāle)

No 2016. gada 23. līdz 24. septembrim Rundāles novada Pilsrundāles bibliotēka rīkoja jau 5. Zemgales stāstnieku festivālu „Gāž podus Rundālē!”, kas apvieno stāstniekus no visas Latvijas un vietējos

iedzīvotājus. Pilsrundāles bibliotēka ir viena no UNESCO LNK „Stāstu bibliotēku” tīkla dalībbibliotēkām. Festivāls radies UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” ietvaros, un tā mērķis ir veicināt izpratni par nemateriālo kultūras mantojumu un aktualizēt stāstniecību kā nozīmīgu nemateriālā kultūras mantojuma daļu, izcelt stāstu glabātājus, stiprināt starppaaudžu saites un vietējās kopienas saliedētību, kā arī sekmēt stāstniecības tradīcijas saglabāšanu un tālāk nodošanu nākamajām paaudzēm.

2. Vidzemes stāstnieku festivāls „Stāsti krēslā” (2016. gada 7.–9. oktobris, Valmiera)

Vidzemes stāstnieku festivālā pulcējas stāstnieki no visas Latvijas, tostarp UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībnieki, kā arī vietējie valmierieši, interesenti un stāstniecības kustības atbalstītāji. Festivālā interesenti tika aicināti iesaistīties dažādos pasākumos, kuros varēja klausīties vai stāstīt stāstus, kā arī mācīties stāstu stāstīšanas prasmes. Festivāls piedāvāja iepazīties ar vienu no savdabīgākajām Vidzemes muzikālajām tradīcijām – ermoņiku „ieviņa” spēli. Valmieras un apkārtnes bērni un jaunieši tika aicināti piedalīties nemateriālā kultūras mantojuma apgūšanas un pārmantošanas programmas „Pulkā eimu, pulkā teku” stāstnieku konkursa „Teci, teci, valodiņa” Valmieras pusfinālā.

Konference „Stāstniecības tradīciju pārmantošana un uzturēšana 21. gadsimtā” (2016. gada 25.novembris)

Stāstniecībai veltītajā konferencē „Stāstniecības tradīciju pārmantošana un uzturēšana 21. gadsimtā” diskutēja par stāstniecības kā nozīmīgas nemateriālā kultūras mantojuma daļas lomu un stāstniecības prasmju ietekmi uz personības izaugsmi.

Konferences mērķis bija stāstīšanas tradīciju apzināšana dažādās jomās un stāstniecības lomas stiprināšana visa veida tradīciju un zināšanu pārnēsē. Konference bija arī nozīmīga šīs jomas pētnieciskās ekspertīzes apzināšanā, sadarbības sekmēšanā, dialoga attīstībā starp praktiskās stāstniecības projektu īstenotājiem un stāstniecības pētniekiem, kā arī iespēja strukturētai un starptautiskai pieredzei apmaiņai. Konferencē ar priekšlasījumiem uzstājās eksperti no Vācijas un Igaunijas.

Konferencē piedalījās vairāk nekā 60 dažādu nozaru pētnieki un eksperti, kas nodarbojas ar stāstījumu pētniecību, stāstnieki, jauno stāstnieku pedagogi un mentori, UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībbibliotēkas, Latvijas stāstnieku festivālu organizatori, stāstnieku festivālos iesaistītie partneri, stāstniecības interesenti, latviešu valodas un folkloras skolotāji, pirmsskolas izglītības iestāžu audzinātāji, bibliotekāri, bērnu un jauniešu, pieaugušo folkloras kopu vadītāji, kā arī citi stāstnieku aktivitātēs ieinteresētie dalībnieki.

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija

Pils laukums 4 – 206, Rīga, LV-1050

office@unesco.lv

www.unesco.lv

Seko jiet UNESCO LNK jaunumiem:

http://www.twitter.com/UNESCO_LNK

<http://www.draugiem.lv/unesco>